

ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม
โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่

ปริญญานิพนธ์

ของ

สถิรนนท์ อยู่คงแก้ว

13 ก.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

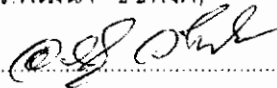
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยวงศ์)

กรรมการ

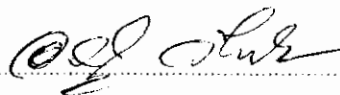
(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

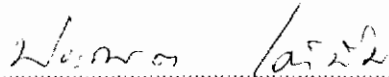
ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยวงศ์)

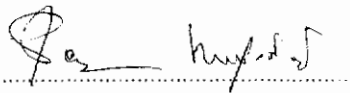
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

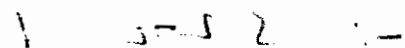
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ อาวุธ วัฒนสิน กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าจิม และ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์ และขอขอบคุณอาจารย์รุ่งรวิ กนกวิบูลย์ศิริ อาจารย์เกื้อกูล เตชะเสน อาจารย์เยาวพรรณ ทิมทอง และอาจารย์นันทนา แยมสอาด ที่กรุณาพิจารณาตรวจและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไมโทดุมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการทดลองและเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้อง นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน คุณฉัตรสุดา เขียวปรีชา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจ และขอขอบคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อนัด - คุณแม่บุญสม อยู่คงแก้ว และพี่ ๆ ครอบครัวอยู่คงแก้ว ตลอดจนครู อาจารย์ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

สถิรนนท์ อยู่คงแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย	
ความหมายของภาษา.....	9
ความสำคัญของภาษา.....	10
พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	10
ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	13
ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษา.....	15
แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	
ความหมายของการจัดประสบการณ์.....	24
หลักการจัดประสบการณ์.....	24
การจัดกิจกรรมในวงกลม.....	27
รูปแบบของการจัดกิจกรรมในวงกลม.....	28
วิธีดำเนินกิจกรรมในวงกลม.....	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่	
ความสำคัญของสมุดเล่มใหญ่.....	37
เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่.....	37

บทที่	หน้า
ประโยชน์ของการสร้างสมุดเล่มใหญ่.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่.....	38
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	40
3 การดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	42
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	43
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	47
การดำเนินการทดลอง.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	58
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	58
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	59
วิธีดำเนินการทดลอง.....	60
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษา.....	65
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	67
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	68

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก	78
ภาคผนวก ข	85
ภาคผนวก ค	104
ประวัติย่อของผู้วิจัย	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	48
2 ตัวอย่างการดำเนินการทดลอง.....	49
3 เปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง....	56
4 เปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม แบบปกติก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	56
5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาระหว่าง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้าง สมุดเล่มใหญ่ (กลุ่มทดลอง) และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรม ในวงกลมแบบปกติ (กลุ่มควบคุม) ทั้งก่อนและหลังการทดลอง.....	57
6 แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ วัดทักษะทางภาษาจำแนกรายตอน รวมทั้งสิ้น 4 ตอน.....	105
7 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา (จำนวน 4 ตอน).....	107
8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	110
9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	112
10 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษา ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม....	114

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัยหรือวัย 0 - 6 ปี นับว่าเป็นวัยทองของการวางรากฐานชีวิตที่ดีของเด็ก ทั้งนี้เพราะการปูพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็กก็เท่ากับเป็นการเตรียมและสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติ ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปต่างเชื่อว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านต่อเนื่องกันไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา ระบบประสาทและสมองของเด็กเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตรและคนอื่น ๆ. 2539 : 1) ซึ่งในช่วงแรกเกิดจนถึง 4 ปี เด็กจะมีพัฒนาการสมองเกือบจะถึง 60 % ยังเหลือเพียงบางส่วนที่จะค่อย ๆ เติบโตใกล้เคียงกับผู้ใหญ่จนจนอายุครบ 10 ปี (นัยพินิจ คชภักดี. 2537 : 8) ยิ่งไปกว่านั้นช่วงปฐมวัยสมองจะเกิดการเรียนรู้และจะพัฒนาไปตามอัตราภาพถึงขีดสูงสุด ดังนั้นหากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ในช่วงนี้แล้วก็นับว่าเป็นการพลาดโอกาสที่สำคัญที่สุดของชีวิต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537 : 30 - 31) ซึ่งสติปัญญาของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยมีการเก็บเป็นข้อมูลเมื่อประสบกับเหตุการณ์ใหม่ ๆ ก็จะนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนจดจำคำภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยการอ่าน เขียน และพูด ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ถือว่าเป็นความสามารถทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอีกด้านหนึ่ง ดังนั้นครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงควรส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัยให้เจริญงอกงามในทิศทางที่เหมาะสม

ปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารสะดวกในการติดต่อสื่อสารกัน บุคคลที่สามารถใช้ภาษาได้ดีย่อมได้เปรียบในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมซึ่ง เพียเจท์ (Gabin. 1952 ; citing Piaget. n.d.) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักมนุษยศาสตร์ให้ผู้อื่นทราบได้ และภาษายังเป็นเครื่องมือในการสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึกสู่กันและกัน (Carroll. 1964 : 4) ตลอดจนการติดต่อสื่อสารระหว่างกันต้องอาศัยทักษะทางการฟัง การพูดอันเป็น พื้นฐานของการอ่านและการเขียน เพื่อทำความเข้าใจกับผู้อื่น (จินตนา สุทธิจินดา. 2522 : 2) นอกจากนี้ภาษายังมีความสำคัญกับเด็กมากเพราะ

การอยู่ในสังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยวิธีการพูด การอ่าน การฟัง (การเข้าใจ) และการเขียน (วราภรณ์ รักวิจัย. 2535 : 77) ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดี รวมทั้งในชีวิตประจำวันเด็กยังใช้ภาษาในการประกอบกิจกรรมทุกอย่าง เด็กปฐมวัยจึงได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ครู และพ่อแม่ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กไม่ได้เรียนด้วยความยากลำบากหรือด้วยวิธีที่เคร่งเครียด แต่จะหัดอ่านเขียนด้วยการสังเกตสัญลักษณ์และใช้สัญลักษณ์ตามความมุ่งหมายเช่นเดียวกับการฝึกพูด (บุษบง ดันติวงศ์. 2535 : 42) ดังที่เกสเซล (Gesell) ได้กล่าวไว้ว่า ควรปล่อยให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติ ไม่ควรเร่งหรือบังคับเพราะไม่เกิดผลดีกับเด็ก (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 12) ดังนั้น ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมทักษะทางภาษาครบทุกด้านอย่างเพียงพอจะทำให้การเรียนรู้ ประสบการณ์ของเด็กเป็นไปอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น (วราภรณ์ รักวิจัย. 2527 : 91) การพัฒนาทักษะทางภาษาจึงเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ให้แก่เด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 31) หากมีการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นก็จะเป็นการช่วยพัฒนาภาษาที่มีอยู่ในตัวเด็กให้เจริญงอกงามอย่างสูงสุดได้ ทักษะทางภาษาซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาดีขึ้นหากเด็กได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อมือและตาได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน การเคลื่อนไหว สายตาจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง การจำแนกเสียงที่ได้ยิน การสนทนาหรือเล่าเรื่องราว เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในช่วง 3 - 5 ปีนั้น การประสานระหว่างกล้ามเนื้อเล็ก สายตา และมือยังไม่เจริญนัก (พูนสุข บุญยสวัสดิ์. 2533 : 6) จึงควรให้เด็กมีโอกาสฝึกการใช้กล้ามเนื้อ และสายตาให้ประสานสัมพันธ์กันจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฉีก ดัด ปะ ลอก รูปภาพ เป็นต้น โดยใช้วัสดุที่เด็กคุ้นเคยและพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กกระตือรือร้น และสนุกสนานในการทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี (รัชณี รัตนนา. 2533 : 66 - 68) ดังนั้นการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย ครูต้องมีความเข้าใจ ในวิธีการจัดกิจกรรม โดยศึกษาทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หลักการสอน ตลอดจนเลือกหาสื่อและเทคนิควิธีที่เหมาะสมเข้ามาช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปสู่เป้าหมาย จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทักษะทางภาษา แก่เด็กปฐมวัยนั้นควรพัฒนาทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน โดยจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ฝึกทักษะและลงมือกระทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

สำหรับการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้นควรจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก คำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลัก จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ “กระทำ” เพื่อส่งเสริมพัฒนาทุกด้าน ควรเลือกประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมของเด็ก อีกทั้งต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล เพราะเมื่อเด็กมีความสนใจก็จะตั้งใจทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ยิ่งไปกว่านั้นควรจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในหลายรูปแบบ เช่น การปฏิบัติการทดลอง การนำไปทัศนศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเล่นเป็นกลุ่มและเดี่ยว ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจมีวิธีการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้การจัดหน่วยประสบการณ์ให้กับเด็กนิยมจัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งและเกมการศึกษา (พัฒนา ชัชพงศ์. 2530 : 113-114) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในวงกลมเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านสติปัญญาให้กับเด็กได้มากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ (พัฒนา ชัชพงศ์. 2529 : ไม่มีเลขหน้า) โดยมีวิธีดำเนินกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป สำหรับขั้นสรุปกิจกรรมในวงกลมนั้น เป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดเพื่อให้เด็กเข้าใจดียิ่งขึ้นสามารถสรุปโดยใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ได้ตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 4 - 5) โฮลดาเวย์ (Holdaway. 1979) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้สมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กว่าเป็นวิธีที่เด็กได้ฝึกทักษะการมองจากซ้ายไปขวา การลากตัวอักษรจากบนลงล่าง และการจำเครื่องหมายต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) จะช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการทบทวนความจำ ได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละคน อีกทั้งได้ใช้กล้ามเนื้อและสายตาอย่างประสานสัมพันธ์กัน มีการถ้อยแถลงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขยายความรู้ความคิดแก่กัน ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และเรียนรู้อย่างสนุกสนาน (ประภาพพันธุ์ นิลอรุณ. 2530 : 83)

ปัจจุบันการสรุปกิจกรรมในวงกลมด้วยวิธีการใช้คำถาม การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การเล่นเกม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 5) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันทั่วไป โดยเน้นทักษะการฟัง การพูด ให้แก่เด็กมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทั้งนี้ครูจะสรุปโดยตั้งคำถาม หรือใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็น (สุกัญญา อีราวรรณ และอัญชลี แจ่มเจริญ. 2523 : 190 - 191) เด็กมิได้เป็นผู้ริเริ่มด้วยตนเอง ซึ่งตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) “เด็กเรียนรู้จากการกระทำ” (Learning by Doing) นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี.

และคนอื่น ๆ. 2535 : 72 - 90)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ซึ่งเด็กได้ฝึกทักษะและลงมือจัดกระทำกับสื่อวัสดุตามความสามารถของแต่ละคน กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติว่าแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางแก่ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการพิจารณาเลือกกิจกรรม และเทคนิควิธีที่ส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้

1. ทำให้ทราบว่า การใช้เทคนิคการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้การสร้างสมุดเล่มใหญ่ กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด
2. ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์กับครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีที่ช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย และหญิง อายุ 3-4 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาล โรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การสรุปกิจกรรมในวงกลม ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1.1 การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ

2.1.2 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางภาษา

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2540 ทำการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 40 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาล โรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. กิจกรรมในวงกลม หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนทุกคนมารวมกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน นักเรียนทุกคนได้รับความสนใจอย่างทั่วถึงกัน และเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหน่วยการสอน โดยจัดให้นักเรียนได้ฟัง พูด สังเกต คิด ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์ตรงเพื่อเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ และเกิดความคิดรวบยอด กิจกรรมในวงกลมสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การอภิปราย ปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การเล่นเกม ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ หรือขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนหรือขั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุป ดังนี้

2.1 ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนา ใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการและสนใจที่จะลงมือทำกิจกรรม

2.2 ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การอภิปราย ปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การเล่นเกม

สำหรับขั้นนำและขั้นสอนของกิจกรรมในวงกลม ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.3 ขั้นสรุป เป็นการดำเนินกิจกรรมหลังการอภิปราย ปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ และการเล่นเกม ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิด และฝึกทักษะโดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ในหน่วยการสอน ทั้งนี้การสรุปกิจกรรมในวงกลม จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.3.1 การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ หมายถึง การสรุปกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้งนี้สรุปกิจกรรมโดยใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน

2.3.2 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ หมายถึง การสรุปกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทั้งนี้สรุปกิจกรรมโดยการพูดคุยสนทนาหรือเล่าเรื่องราวเพื่อสรุปกิจกรรม ครูทำหน้าที่คอยซักถามและช่วยเขียนข้อความหรือเรื่องราวตามคำพูดของนักเรียนลงสมุดเล่มใหญ่ และจะเว้นที่ในแต่ละตอนให้นักเรียนฉีก ตัด ปะ ตีรูปหรือวาดภาพประกอบข้อความนั้น ๆ นักเรียนทุกคนได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกมาทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน จากนั้นครูและนักเรียนอ่านซ้ำพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

3. ทักษะทางภาษา หมายถึง ความสามารถพื้นฐานของเด็กในการเรียนรู้ภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การฟัง หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเสียงที่ได้ยิน โดยจำแนกเสียงที่แตกต่างกันได้ถูกต้อง

3.2 การพูด หมายถึง ความสามารถอันเกิดจากการเข้าใจต่อการเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดเป็นภาษาพูดให้ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

3.3 การอ่าน หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างภาพกับสัญลักษณ์

3.4 การเขียน หมายถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือ และตาได้อย่างสัมพันธ์กัน

ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบที่มีข้อคำถามเป็นรูปภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายของภาษา
 - 1.2 ความสำคัญของภาษา
 - 1.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษา
 - 1.6 แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์
 - 2.2 หลักการจัดประสบการณ์
 - 2.3 การจัดกิจกรรมในวงกลม
 - 2.4 รูปแบบของการจัดกิจกรรมในวงกลม
 - 2.4.1 การจัดประสบการณ์แบบการอภิปราย
 - 2.4.2 การจัดประสบการณ์แบบการปฏิบัติการทดลอง
 - 2.4.3 การจัดประสบการณ์แบบการสาธิต
 - 2.4.4 การจัดประสบการณ์แบบการเล่นนิทาน
 - 2.4.5 การจัดประสบการณ์แบบศึกษานอกสถานที่
 - 2.4.6 การจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกม
 - 2.5 วิธีการดำเนินกิจกรรมในวงกลม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่
 - 3.1 ความสำคัญของสมุดเล่มใหญ่
 - 3.2 เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่
 - 3.3 ประโยชน์ของการสร้างสมุดเล่มใหญ่
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของภาษา

มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของภาษาไว้ดังต่อไปนี้

เพียเจท์ (Gabin, 1952 ; citing Piaget. n.d.) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์สื่อความคิดให้ผู้อื่นทราบได้ และคาร์โรลล์ (Carroll, 1964 : 4) ได้กล่าวไว้ว่าภาษายังเป็นเครื่องมือในการสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึกสู่กันและกัน สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 208) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษา คือ ระบบในการสื่อสารความคิดหรือความรู้สึกโดยใช้สัญลักษณ์ เสียง ท่าทาง หรือเครื่องหมายที่มีความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และ จินตนา สุทธิจินดา (2532 : 2) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด อันเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน ในการติดต่อทำความเข้าใจกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ บรรษานิลวิเชียร (2535 : 201) ที่กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารระหว่างกันด้วยวิธีการหลายรูปแบบ วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การพูด และการเขียน ซึ่งการพัฒนาทักษะดังกล่าวจะช่วยให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ บุษบง ตันติวงศ์ (2535 : 46-47) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ต้องใช้ให้เหมาะกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กปฐมวัยเริ่มรู้จักสัญลักษณ์แบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้สื่อความคิดและเด็กเริ่มรู้จักใช้กฎเกณฑ์ รู้จักเลือกสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอความคิดแต่ละเรื่อง โดยใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานหรือสลับกันไป

สรุปได้ว่าภาษา หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยังเป็นวิธีการสื่อสารความคิด ความรู้สึก ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยการแสดงออกด้วยอากัปกริยาหรือการใช้สัญลักษณ์ สำหรับเด็กภาษาก็ยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ ตลอดจนการใช้สัญลักษณ์หลายรูปแบบผสมผสานกันเพื่อนำเสนอความคิดในแต่ละเรื่องที่ได้จากการกำหนดกฎเกณฑ์และการเลือกสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ดังนั้นภาษาของเด็กจึงมีลักษณะสร้างสรรค์ช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ดังที่เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า ภาษามีบทบาทสำคัญ 3 ประการ (ดวงเดือน ศาสตร์ภักดิ์, 2526 : 214 ; อ้างอิงมาจาก Piaget n.d.) คือ

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ดังนั้นจึงเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการสังคมประกิต (Socialization)
2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายใน ในรูปแบบของการคิดและในระบบสัญลักษณ์ ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไป
3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการในสมอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการทดลองขึ้น โดยสามารถจินตนาการถึงวัตถุ แม้วัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรืออยู่ในอดีต

นอกจากนี้ ทิศนา แหมมณี และคนอื่น ๆ (2535 : 107) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไว้ว่า เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้ในการคิด การสื่อความหมาย การปรับตัวรับความรู้ใหม่ เด็กสามารถใช้ภาษาในการติดต่อกับผู้อื่นทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับวราภรณ์ รักวิจัย (2535 : 77) ที่กล่าวว่าภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่ในสังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยวิธีการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอยู่ในสังคมเด็กต้องอาศัยทักษะทางภาษาในการสื่อความหมาย การแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก การปรับตัวรับความรู้ใหม่ ตลอดจนการทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีความหมาย ซึ่งจะช่วยให้ทักษะทางภาษาทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนของเด็กได้พัฒนายิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางสติปัญญาต่อไป

1.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้สนใจศึกษาพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้ ลี และรูบิน (มานวิกา ผลพิรุฬห์, 2533 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Lee and Rubin, 1979 : 133) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์อายุ ดังนี้

อายุ 0-2 ปี จะเริ่มทดลองเล่นเสียง ทดลองใช้ริมฝีปาก ลิ้น สายเสียง กล้องเสียง ว่าถ้าทำให้ลมผ่านแล้วจะเกิดอะไรขึ้นและทดลองบังคับกล้ามเนื้อต่าง ๆ ในการพูดจะ

เกิดการพูดคำแรกระหว่างอายุ 10-18 เดือน ในเด็กปกติจะเริ่มใช้ประโยค 1-2 ประโยคได้ แต่
ยังใช้ภาษาท่าทางมากและชอบทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ซึ่งเป็นการเล่นเสียง

อายุ 2-5 ปี ใช้คำที่มีความหมายมากขึ้น ลักษณะการพูดเริ่มคล้ายผู้ใหญ่ใช้ประโยคยาวมากขึ้นและมีความหมายมากขึ้น การใช้คำและประโยคพบว่ามีความซับซ้อนและมีการพัฒนาขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงปีที่ 4-5

อายุ 5-7 ปี ใช้ประโยคที่มีความซับซ้อน เด่นชัด อธิบายหรือบรรยายเหตุการณ์หรือรูปภาพได้มีความหมายมากขึ้น สามารถใช้การเชื่อมประโยคและอธิบายความคิดของตนเองได้

สำหรับเนสเซล (हरखा निर्विเชียर, 2535 : 207-208 ; อ้างอิงมาจาก Nessel, 1989) ได้อ้างถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่าประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เด็กอายุ 10 เดือน - 1 ปี 6 เดือน จะควบคุมการออกเสียงคำที่จำได้ สามารถเรียนรู้คำศัพท์ในการสื่อสารถึง 50 คำ คำเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับสิ่งของ สัตว์ คน หรือเรื่องราวในสิ่งแวดล้อม การที่ได้กออกเสียงคำหนึ่งคำหรือสองคำ อาจมีความหมายรวมถึง ประโยคหรือวลีทั้งหมด

ขั้นที่ 2 เด็กอายุ 1 ปี 6 เดือน - 2 ปี การพูดจะเป็นการออกเสียงคำ สองคำ และวลีสั้น ๆ และมีเฉพาะคำสำคัญสำหรับสื่อความหมาย เด็กเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นถึง 300 คำ รวมทั้งคำกริยาและคำปฏิเสธ เด็กจะสนุกสนานกับการพูดคนเดียวในขณะที่ทดลองพูด คำและโครงสร้างหลาย ๆ รูปแบบ

ขั้นที่ 3 เด็กอายุ 2 - 2 ปี 6 เดือน จะเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นถึง 450 คำ วลีจะยาวขึ้น พูดประโยคความเดียวสั้น ๆ มีคำคุณศัพท์รวมอยู่ในประโยค

ขั้นที่ 4 เด็กอายุ 2 ปี 6 เดือน - 3 ปี คำศัพท์จะเพิ่มมากขึ้นถึง 1,000 คำ
ประโยคเริ่มซับซ้อนขึ้น เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาจะแสดงให้เห็นถึง
ความเจริญงอกงามทางด้านจำนวนคำศัพท์และรูปแบบของประโยคอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 เด็กอายุ 3 - 4 ปี 6 เดือน สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพใน
ครอบครัว และผู้คนรอบข้าง จำนวนคำศัพท์ที่เด็กรู้ประมาณ 2,000 คำ เด็กใช้โครงสร้าง
ของประโยคหลายรูปแบบ เด็กจะพัฒนาพื้นฐานการสื่อสารด้วยวาจาอย่างมั่นคงและเริ่มต้นเรียนรู้
ภาษาเขียน

เพียเจท์ และอินเฮลเดอร์ (ดวงเดือน ศาสตร์ภทร. 2526 : 215 ; อ้างอิงมาจาก Piaget and Inhelder. 1969 : 120-122) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กไว้ว่า เด็กอายุ 2-4 ปี จะเรียนรู้คำต่าง ๆ มากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่ส่วนใหญ่การพูดคุยของเด็กมักจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะใช้คำพูดอธิบายสิ่งที่กำลังทำอยู่ในขณะนั้นโดยไม่ตั้งใจที่จะสื่อสารกับผู้อื่น กล่าวคือเด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกว่า การพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Monologues) นอกจากนี้เด็กจะมีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ จากการมองเห็นของตนเอง และจะเป็นการยากที่จะให้เด็กยอมรับสิ่งที่ต่างจากภาพที่ตนเห็น เด็กจะไม่พยายามเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ส่วนเด็กอายุ 5-6 ปีนั้นจะก้าวไปสู่การคิดแบบหยั่งรู้ (Intuitive) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้ คือ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ และบอกได้ว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร การหยั่งรู้ของเด็กแสดงว่าเด็กก้าวหน้าไปสู่การรู้จักแยกแยะกระจาย เด็กสามารถมององค์ประกอบมากกว่าหนึ่งอย่างที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หนึ่ง แสดงว่าเด็กเกือบจะไปถึงการรู้จักคิดอย่างเป็นตรรกศาสตร์ นอกจากนี้พัฒนาการทางภาษาอาจแบ่งออกเป็นระยะตามช่วงอายุของเด็กดังนี้ พัฒนพร สุทธิยานุช (2524 : 22-24) ได้กล่าวไว้คือ

1. ระยะการเปล่งเสียงก่อนการพูดภาษา (Prelinguistic Utterance) ตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในระยะนี้เด็กเริ่มส่งเสียงร้อง การโต้ตอบอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งส่วนมากเป็นการสื่อสารความรู้สึก เด็กจะเริ่มเล่นเสียง เริ่มจำคำง่าย ๆ ไกลตัว เช่น พ่อ แม่ และบางครั้งเล่นเสียงเพื่อความเข้าใจของตนเองเท่านั้น แต่ไม่มีความหมายสำหรับผู้อื่น

2. การพัฒนาภาษาพูดในระยะเริ่มแรก (Early Linguistic Development) เด็กช่วงอายุ 1-5 ปี เริ่มใช้ภาษาพูดเป็นประโยคต่าง ๆ เช่น แม่มา พ่อไป ซึ่งส่วนมากจะพูดคำเดียวมากกว่าคำยาว ๆ จากการศึกษาพบว่าเด็กเริ่มพูดนั้นจะพูดคำนามก่อน เช่น แมว หมานม ต่อมาจึงเป็นคำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและคำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ สรรพนาม สันธาน บุพบท ตามลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนภาษาของเด็กจะเริ่มเป็นประโยค เด็กจะฝึกทักษะในการออกเสียงมากกว่าอย่างอื่น

3. การพัฒนาการพูดในระยะหลัง (Later Linguistic Development) ระยะ 5-11 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนแล้ว ในระยะ 5 - 8 ปี เด็กจะมีการพัฒนาทางภาษามากขึ้น เด็กเริ่มเรียนรู้คำศัพท์ การอ่านความหมาย เริ่มสนใจไวยากรณ์ เริ่มใช้ภาษาพูดในลักษณะรูปประโยคที่สมบูรณ์และในระยะหลังเริ่มศึกษาคำศัพท์ต่าง ๆ เริ่มเข้าใจความหมายนามธรรมของคำศัพท์มากขึ้น

4. การพัฒนาการสร้างประโยค (Development of Syntax) ระยะตั้งแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มศึกษาไวยากรณ์อย่างแท้จริงและสามารถใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ปิยะลักษณ์ สิวาแสงยาภรณ์ (2534 : 53, 94, 139) ได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่าเด็กวัย 3 ขวบ 6 เดือน - 4 ขวบจะพูดเป็นประโยคยาว ๆ ได้มากขึ้น เด็ก 4 ขวบจะจำคำศัพท์ได้ประมาณ 1,550 คำ ช่วง 4 ขวบ 6 เดือน จะจำคำศัพท์ได้ประมาณ 1,900 คำ แต่งประโยคโดยใช้คำ 5-6 คำได้ และเด็ก 5-6 ขวบจะสามารถจำคำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเด็กสามารถใช้ภาษาได้ตั้งแต่แรกเกิด โดยเริ่มจากการส่งเสียงร้องหรือเปล่งเสียงเพื่อสื่อสารความรู้สึก เริ่มทดลองเล่นเสียงและทดลองใช้ไวยากรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการออกเสียงจนสามารถบังคับควบคุมการใช้อวัยวะดังกล่าวได้ ประกอบกับได้เรียนรู้จากการเลียนแบบเสียงที่ได้ยินทำให้เด็กสามารถเปล่งเสียงเป็นคำ ๆ ได้ และเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น พัฒนาการทางภาษาย่อมเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านจำนวนคำ ความหมาย และสามารถใช้พูดเป็นประโยคได้อย่างสมบูรณ์

1.4 ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยประกอบไปด้วยทักษะที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังที่ ราศี ทองสวัสดิ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริธา, 2527. 179-182) ได้กล่าวถึงทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการฟัง การฟังนับว่ามีความสำคัญเนื่องจากเมื่อเด็กฟังแล้วได้ยินอย่างไรก็จะเลียนเสียงที่ได้ยินออกมาเป็นคำพูด การฟังกับการพูดมักเป็นสิ่งที่คู่กันเพราะเมื่อฟังแล้วอาจมีการพูดได้ตอบ

ด้านการพูด การพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้พร้อมที่จะเรียนอ่านเขียนต่อไป เด็กที่มีโอกาสได้พูดบ่อย ๆ ย่อมมีโอกาสฝึกฝนได้ดีกว่า

สำหรับการอ่านของเด็กปฐมวัยนั้นจะแตกต่างจากการอ่านในระดับประถมศึกษา การอ่านของเด็กปฐมวัยจะเป็นการเรียนรู้ตัวอักษรหรือจำโดยการสังเกตสิ่งต่าง ๆ เช่น การสังเกตป้ายชื่อของตนเอง การสังเกตป้ายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะมีคำประกอบอยู่ด้วย เมื่อเด็กคุ้นเคยกับคำเหล่านั้นก็จะนำไปสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ที่ตนคุ้นเคยได้

ส่วนด้านการเขียน การเขียนของเด็กปฐมวัยนั้นมิใช่เป็นการเขียนตัวหนังสือดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป แต่เป็นการขีดเขียนเส้นยุ่งหรือวาดภาพต่าง ๆ ตามวัย นอกจากนี้ อาจรวมถึงการควบคุมการใช้กล้ามเนื้อ และการพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา

และวราภรณ์ รักวิชัย (2527 : 44-45) ได้กล่าวถึงทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังต่อไปนี้

การฟังเป็นการฝึกฟังเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรี เพื่อเตรียมให้พร้อมในการฟังเรื่องราวต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดได้เป็นประโยคที่เหมาะสม รวมถึงมีมารยาทในการฟังและมีสมาธิในการฟัง

ส่วนการพูดเป็นการฝึกให้เด็กมีทักษะในการพูดสื่อความหมายให้เข้าใจและสามารถพูดเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจได้ รวมทั้งการใช้ภาษาและถ้อยคำที่สุภาพ มีมารยาทในการพูด ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ตลอดจนการพูดที่ใช้น้ำเสียงธรรมชาติ สามารถบอกชื่อ อธิบาย และแยกแยะความแตกต่างของสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ ตัว โดยสามารถตอบคำถาม เล่าข่าว การสนทนา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแนะนำ ทักทาย การสัมภาษณ์ อภิปราย เล่านิทาน ฯลฯ ได้

การอ่าน เป็นการฝึกให้เด็กมีความพร้อมในการอ่าน การกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา การอ่านตัวหนังสือ คำ (อ่านจากภาพ) อ่านเรื่องราวจากภาพได้

และการเขียน เป็นการฝึกลีลาการใช้มือให้เด็กมีความพร้อมในการเขียน สามารถบังคับปากก้ามน้ำมือได้ตามต้องการ

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 32 - 38) กล่าวถึงทักษะทางภาษาดังนี้

การฟัง เป็นการฝึกฟังเสียงต่าง ๆ ทั้งเสียงที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย และการทายเสียงที่ได้ยิน เป็นต้น

การพูด เป็นการฝึกใช้ปาก ลิ้นเลียนเสียงต่าง ๆ ทั้งเสียงที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ส่วนการอ่านเป็นการฝึกใช้สายตา ปาก มือ โดยการวาดภาพง่าย ๆ

และการเขียน เป็นการฝึกใช้สายตา มือ นิ้ว ฝึกให้รู้จักภาพ เลือกละจำแนกภาพเหมือนและไม่เหมือน รวมทั้งการลากเส้นที่เป็นส่วนประกอบของตัวอักษร

นอกจากนี้ ھرรษา นิลวิเชียร (2535 : 232 - 233) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนี้

การฟัง การฟังของเด็กปฐมวัยเป็นการทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมของตน ซึ่งอาจมีลักษณะ เช่น ฟังอย่างตั้งใจ ฟังอย่างซาบซึ้ง ฟังอย่างตั้งใจเพื่อหาความรู้และการฟังแล้วคิดวิเคราะห์

การพูด เด็กควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการพูดอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ เด็กควรได้เรียนรู้การพูดตามความเหมาะสมของสถานการณ์ต่าง ๆ

การอ่าน เด็กควรมีประสบการณ์และพัฒนาความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีความยากขึ้นตามลำดับ การอ่านสิ่งพิมพ์หลาย ๆ ชนิดเพื่อค้นหาความรู้ เพื่อทำตามคำแนะนำและเพื่อความบันเทิง

การเขียน เด็กควรมีการพัฒนาความสามารถในการเขียนจากง่ายไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือเพื่อแสดงความต้องการ เด็กต้องการประสบการณ์การทำเครื่องหมาย และการทดลองเขียนคำประโยค เพื่อจะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

แต่อย่างไรก็ตามการช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ควรจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไม่แยกเป็นอิสระจากกัน แม้ว่าบางครั้งจะมีการเน้นทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นพิเศษ

1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษา

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2519 : 31-35) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาที่มีนักทฤษฎีหลายท่านได้ศึกษาไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitative Theory) ซึ่ง เลวิส (Lewis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางการพูดนั้นเกิดขึ้นได้หลายทางโดยอาศัยการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดได้จากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง

2. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยเงื่อนไข ไรน์โกลด์ และคณะ (Rheingold et. al.) พบว่า เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมแรง

3. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ซึ่งลิเบอร์แมน (Liberman) ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการแปลงเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดแปลงเสียงโดย

อาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

4. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนแบบเสียงอันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น ซึ่ง โม่รวอร์ (Mowrer) เชื่อว่าความสามารถในการฟังและความเพลิดเพลนจากการได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตัวเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษา

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) จากทฤษฎีนี้ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้อธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้น เณอญมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในการพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้การเสริมแรงทันที ด้วยวิธีนี้จึงช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษา

6. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ทฤษฎีนี้เลนเนเบอร์ก (Lenneberg) เชื่อว่า พัฒนาการทางภาษามีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ขึ้นอยู่กับอวัยวะในการเปล่งเสียงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เมื่อถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมเด็กก็จะเริ่มต้นส่งเสียงอ้อแอ้และพูดได้ตามลำดับ หากได้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นก็จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น

7. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) ซึ่งมีดอลลาร์ด (Dollard) และมิลเลอร์ (Miller) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีนี้โดยย้าเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่า การที่แม่ให้รางวัลในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ภาษาพูดของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันได้นั้น ศรีเรือน แก้วกังวาล (ขจิตพรรณ ทองคำ, 2536 : 29 - 30 ; อ้างอิงมาจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2519 : 127 - 133) ได้กล่าวไว้ตามลำดับ ดังนี้

1. การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ภาษา เพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงของคำและพูดตามเสียงที่ได้ยิน

2. การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เลียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวนั้น แต่จะเลียนแบบท่าทาง นิสัยใจคอบุคคลตามเสียงที่ได้ยินด้วย

3. การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองพร้อมทั้งสิ่งเร้าหลายตัว (Multiple Response Learning) เป็นพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพยายามทำตาม โดยลองใช้วิธีต่างเปล่งเสียงต่าง ๆ นั้นให้ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน สัมผัสความจำ ความคุมริมฝีปาก สีนหน้า ท่าทางและสายตา

4. การเรียนรู้ด้วยสัมพันธภาวะ (Associative Learning) เด็กจะเรียนรู้คำและความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสิ่งของหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่า ตึกตา เมื่อแม่ยื่นตึกตาให้แล้วบอกว่าตึกตา เด็กก็จะเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงกับสิ่งของ

5. การเรียนรู้แบบถาม - ตอบ (Question - Answering) เมื่อเด็กได้เรียนรู้ภาษาบ้างแล้ว ก็จะเกิดความรู้ความคิดอย่างมีระเบียบ รู้จักใช้เหตุผล จะมีความสงสัยและความอยากรู้อยากเห็น ทำให้เด็กชอบใช้คำถาม หากมีการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นโดยการตอบคำถามของเด็ก ก็จะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กดียิ่งขึ้น

6. การลองผิดลองถูก (Trial and Error) เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการลองปฏิบัติ อาจจะถูกบ้างผิดบ้าง การเข้าใจและชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้องจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น

7. การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer of Learning) การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่แล้วสอนให้รู้จักเป็ด ห่าน โดยชี้ให้เห็นความแตกต่าง เด็กจะจำได้เร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างมีระเบียบ

นอกจากนี้ จรรยา สุวรรณทัตและคนอื่น ๆ (Suvannathat C. and others. 1985 : 122) ได้กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ทางภาษาว่า เกิดขึ้นจากความชำนาญ (Empiricist Approach) ซึ่งเด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาอย่างไม่เป็นกฎเกณฑ์ แต่เรียนรู้ภาษาในลักษณะเดียวกับการฝึกทักษะความชำนาญและความสามารถด้านอื่น ๆ การเรียนรู้คำได้จากการได้ยินคนอื่นพูดซ้ำ ๆ แล้วนำมาพูด ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้เร็วถ้าคำที่เด็กเรียนรู้เป็นประสบการณ์ใกล้ตัวเด็ก รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ เช่น ครูนาวัตถุ สิ่งของ ของเล่นมาจัดวางในห้องเรียนและตั้งคำถาม เพื่อเร้าให้เด็กหาคำตอบ ซึ่งเป็นการให้เด็กสำรวจวัตถุนั้นด้วยตนเอง

จากการศึกษาทฤษฎีและกระบวนการเรียนรู้ภาษาดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้นจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนามาเป็นลำดับขั้น เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไปและการเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางสังคม เช่น สิ่งแวดล้อม ตัวเด็กเอง ตลอดจนปฏิกิริยาตอบสนองจากสิ่งเร้า โดยกระบวนการเรียนรู้เริ่มอย่างไม่เป็นกฎเกณฑ์มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ และบุคคลใกล้ตัวในลักษณะการเล่นแบบหรือการปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก และเมื่อเด็กได้รับการเสริมแรงก็จะเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเรียนรู้นั้นเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เข้ากับความรู้เดิม ก็จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น

1.6 แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 16 - 17) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก คือ การให้เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกพูด ฟัง และอ่าน ฝึกการเรียงลำดับเรื่องที่เล่า ฝึกความจำ ความเข้าใจ ตลอดจนความกล้าแสดงออกและความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งการเรียนรู้ภาษาของเด็กต้องอาศัยปฏิริยาภายในด้านสังคม ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเด็ก ดังที่บรูเนอร์และเชอวูด (Suvannathat C. and others. 1986 : 126 ; citing Bruner and Sherwood. 1981) กล่าวว่า นอกจากนี้ประโยชน์จากการชี้ให้เด็กเห็นสิ่งต่าง ๆ จะเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ขั้นต่อไปทั้งการใช้เสียงพูด แนะนำสิ่งต่าง ๆ ให้ดูภาพหรือหนังสือหรือการอ่านให้เด็กฟัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) ตามแนวคิดของกูดแมน (Goodman) ซึ่งหรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร (2534) กล่าวไว้ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้สอนต้องมีความหมายสมบูรณ์ มีใจความครบถ้วนและเน้นความสัมพันธ์ของการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือจะทำต่อเมื่อเด็กต้องการและการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น

2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ฝึกกระบวนการคิดในการใช้ภาษาอย่างมีจุดหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย

3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในการเรียนทุกวิชา

4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง โดยครูมีบทบาท คือ ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากเป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูควรมองข้อผิดพลาดของเด็กว่า คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

อารี สันทอนวี (2535 : 23) ได้สรุปลักษณะที่เป็นหลักสำคัญของการสอนแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. หลักของการให้สิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษาและหนังสืออย่างกว้างขวางและน่าสนใจ
2. โอกาสและวัสดุเอื้ออำนวย (Opportunities and Resources) นักเรียนมีเวลา อุปกรณ์ กิจกรรมที่จะใช้ภาษา
3. มีการสื่อสารที่มีความหมาย (Meaningful Communication) การสื่อสารมีพื้นฐานจากประสบการณ์ จากการสนทนาพูดคุยที่มีความหมาย มีความเข้าใจ
4. มีแบบอย่างที่ดี (Modeling) ครูเป็นแบบอย่างการพูด ฟัง อ่าน เขียนที่ดีในการสอนเด็ก
5. มีการยอมรับนับถือในแต่ละบุคคล (Acceptance) มีการยอมรับนับถือเอกลักษณ์ของบุคคลทุกคนในระหว่างเพื่อนนักเรียนและจากครู
6. มีการส่งเสริมให้กำลังใจ ตั้งความคาดหวัง (Expectancy) ที่จะส่งเสริมเชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่าจะเป็นนักอ่าน นักเขียนได้

นอกจากนี้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษาก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งวอร์คเคอร์, บาร์ทเลตต์ และเลวลักซ์ (รัตนวิชัย (ประภาพพันธุ์ นิลอรุณ. 2530 : 34 - 38 ; อ้างอิงมาจาก Walker Bartlett and Rattanaovich. 1984 : 1 - 3) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับวิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษาไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนเรียนอ่านและเขียนด้วยกันอย่างมีจุดประสงค์ การอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กันและควรสอนไปพร้อม ๆ กัน เพราะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อความหมาย จากผลการวิจัยของมิลเลอร์ (ประภาพพันธุ์ นิลอรุณ. 2530 : 37 - 38 ; อ้างอิงมาจาก Miller. 1982 : 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียนว่าควรจะเรียนไปด้วยกัน เพราะทักษะทั้งสองเป็นกระบวนการทางภาษาที่ต่อเนื่องกันและเด็กสามารถแสดงได้ว่าทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับรู้ขณะอ่านสามารถประยุกต์ใช้ในการเขียนได้
2. ผู้เรียนต้องเริ่มเรียนเนื้อเรื่องทั้งหมด แล้วจึงมาเรียนส่วนย่อยของภาษา หมายถึง ผู้เรียนจะเริ่มจากการพัฒนาความหมายของตัวเขียนหรือสัญลักษณ์ก่อน แล้วจึงพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเขียนหรือสัญลักษณ์
3. เนื้อเรื่องที่จะสอนต้องเป็นเนื้อเรื่องที่เร้าความสนใจและให้เด็กมีโอกาสใช้ภาษา ผู้เรียนจะเรียนจากภายในตัวออกมา หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนโดยการสร้างความรู้สึกบางอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ไม่ใช่เรียนโดยถูกกำหนดให้เรียน ดังที่เวนเบอร์ก

(Weinberg, 1972 : 116 - 117) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมากเท่าไรย่อมเป็นแรงจูงใจในการเรียนมากเท่านั้น

4. พยายามให้เด็กเรียนรู้อย่างอิสระและสามารถประเมินการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ การมีอิสระนั้นไม่เพียงแต่ทำให้เด็กเรียนได้ดีเท่านั้น ยังทำให้เรียนได้เร็วอีกด้วย

5. ให้โอกาสกับผู้เรียนได้มีประสบการณ์มากขึ้น โดยครูทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ

6. ความแม่นยำในเนื้อหาและประสบการณ์จะเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้อ่านและเขียนไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับกระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษานั้นมีหลายขั้นตอน และมีความง่ายง่ายสลับซับซ้อนไปตามวัยของเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ในระดับปฐมวัยมีขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา 5 ขั้นตอน ดังที่เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2533 : 24 - 30) ได้กล่าวไว้ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูอ่านเรื่อง (ทั้งเรื่อง) ให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องกลับ ลำดับเรื่อง สนทนา อภิปราย อ่านเรื่อง และแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเป็นการฝึกระลึกถึงเรื่องที่อ่านและให้นักเรียนเข้าใจความหมายในรายละเอียดของเรื่อง

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนเรื่องร่วมกับครู ในขั้นนี้นอกจากจะฝึกให้นักเรียนได้ระลึกถึงสิ่งที่อ่านแล้ว นักเรียนจะได้รู้จักตัวอักษรที่ใช้แทนความหมายของคำต่าง ๆ ได้เข้าใจลีลาการเขียนตัวอักษร และได้มีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์และสื่อความหมายได้

ขั้นตอนที่ 4 การทำหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอ่านออกเสียง และแสดงออกถึงความเข้าใจความหมายของคำและประโยคของเรื่องที่อ่าน ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการเขียนเรื่องโดยมีครูคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 5 ทำกิจกรรมทางภาษา เช่น เล่นเกมและทำกิจกรรมการอ่าน การเขียนและการพูดเพิ่มเติม ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวทางในการส่งเสริมภาษาแก่เด็กปฐมวัยมีด้วยกันหลายวิธีและอีกวิธีหนึ่งซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอนการสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษาและสามารถนำไปช่วยในการฝึกทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้ นั่นก็คือ การ

สร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ดังที่ริดเดลล์และคนอื่น ๆ (Ruddell and others. 1995 : 93) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ ตัวหนังสือ ภาพ สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองจากซ้ายไปขวาและบนลงล่างของภาพ ซึ่งสอดคล้องกับโฮลดาเวย์ (Holdaway. 1979) ที่เน้นความสำคัญของการใช้สมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นวิธีที่เด็กได้ฝึกการมองจากซ้ายไปขวา การลากตัวอักษรจากบนลงล่างและการจำเครื่องหมายต่าง ๆ รวมทั้งควาเลย์ (Cowley. 1991) ได้กล่าวว่า สมุดเล่มใหญ่ (Big Book) เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

นอกจากนี้ประภาพพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 83) ได้กล่าวว่า การสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ ทบทวนความจำ ได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละคนอีกทั้งได้ใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาอย่างสัมพันธ์กัน ตลอดจนมีการถ่ายโยงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขยายความรู้ความคิดให้เพื่อน ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และเกิดความสนุกสนาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวทางในการส่งเสริมภาษาแก่เด็กปฐมวัยนั้นมีหลายวิธี แต่ละวิธีล้วนเป็นการจัดประสบการณ์ทางภาษาที่ต้องให้เด็กมีโอกาสฝึกฝน ได้จัดกระทำกับสื่อวัสดุ จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ที่ช่วยให้เด็กได้ใช้ทักษะและมีประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษา เกิดความสนุกสนานและดึงดูดให้เด็กสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางภาษาของเด็กทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่าน ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทมปลิน (Templin. 1957 : 127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความซับซ้อนและความยาวของประโยคในเด็กอายุ 3 - 6 ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความยาวของประโยคที่เด็กพูดจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ระดับสติปัญญา และฐานะทางสังคมเศรษฐกิจที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กหญิงมีทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อย และเด็ก 3 ขวบไม่สนใจเรื่องไวยากรณ์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1961 รัสเซลล์ (Russell. 1961 : 120) ได้ศึกษาความ

สัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่านกับความคิดรวบยอดพบว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องจับใจความสำคัญของเรื่องได้ หรือมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี สำหรับความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและเด็กที่มีความคิดรวบยอดถูกต้องย่อมแสดงถึงความสำเร็จในการอ่านและการเรียนรู้ สำหรับในปี ค.ศ. 1985 ฮิปเปิล (Hipple, 1985) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเขียนบันทึกกับเด็กอนุบาลเป็นเวลา 1 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กให้ความสนใจกิจกรรมดังกล่าวมาก เด็กที่มีทักษะการฟัง การพูด การอ่านสูงขึ้น มีความเข้าใจและพัฒนามากการตัดสินใจด้วยตนเอง และในปี ค.ศ. 1990 บ็อกซ์ (Box, 1990) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือและเค้าโครงเรื่องของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ หนังสือ การอ่านเบื้องต้น และความเข้าใจในเค้าโครงเรื่องสูงขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 75) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา โดยใช้วิธีสนมุงประสบการณ์ทางภาษา จากการศึกษาพบว่าความสามารถในการจำแนกภาพ ความสามารถในการจำแนกเสียง ความสามารถในการรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในการฟัง ความสามารถในการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือให้สัมพันธ์กัน และความสามารถในการหาความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสนมุงประสบการณ์ทางภาษาสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก เล่ม 1 ปีพุทธศักราช 2528 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เพราะวิธีสนมุงประสบการณ์ทางภาษานั้น เป็นวิธีสอนที่ครอบคลุมทักษะทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนและคัด ตลอดจนบูรณาการทักษะต่าง ๆ ไว้เป็นลำดับขั้นตอน เด็กได้แสดงออกทางภาษาและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อีกทั้งเป็นการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ นั่นคือ การสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนเริ่มจากสัญลักษณ์ ขณะเดียวกันก็เสนอภาพเป็นส่วนรวมก่อนที่จะขยายไปสู่ส่วนย่อย ดังนั้นเด็กจะได้ฟังก่อนแล้วจึงสังเกตเห็นภาพเป็นคำ ๆ ก่อนที่จะดูรายละเอียดว่าประกอบไปด้วยตัวพยัญชนะอะไรบ้าง และวิธี เกียสกุล (2530 : 53) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยโดยเน้นทักษะการฟัง 4 องค์ประกอบคือ การจำแนกความแตกต่างของเสียง การปฏิบัติตามคำสั่ง การเข้าใจความหมายของคำศัพท์และการเข้าใจเรื่องราว ซึ่งใช้เกมที่เน้นทักษะการฟัง มีกฎเกณฑ์หรือ

กติกในการเล่น กำหนดจำนวนผู้เล่นเป็นกลุ่ม และใช้แบบฝึกทักษะการฟัง ซึ่งมีลักษณะเป็น ชุดแบบฝึกเป็นรายบุคคลมีเนื้อหาและรูปภาพลักษณะเดียวกับเกมและจะเน้นทักษะการฟังทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังที่กล่าวมาแล้วจากการศึกษาพบว่า ความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ฝึกทักษะโดยใช้เกมมีความสามารถทางการฟังสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้แบบฝึก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เร้าให้เกิดความสนุกสนาน เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และเกมแต่ละชุดที่นำมาฝึกทักษะการฟังนั้นมีความแตกต่างกันด้านวิธีการเล่นและสื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในการเล่น เกม ส่วนแบบฝึกทักษะการฟัง นั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกันในแต่ละชุด ซึ่งเด็กจะมีความกระตือรือร้นในการฝึกทักษะในแบบฝึกแรก ๆ เท่านั้นแล้วจากนั้นความสนใจก็ลดน้อยลงสำหรับ อรุณี เหลืองhirัญ (2532 : 77) ได้ทำการศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งความพร้อมทางภาษานี้แบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การจำแนกภาพ จำแนกเสียง การรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในการฟัง การใช้สายตาและกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กัน และการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กมีโอกาสฝึกทักษะในการจับใจความจากการฟังเรื่องราวตามขั้นตอนของการจัดประสบการณ์ จากการศึกษพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด มีความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2530 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอดเป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมความสามารถทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งควรได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้หลังจากการฟังจับใจความเรื่องราว เด็กได้เล่าเรื่องย้อนกลับ ตอบคำถาม และสร้างแผนภูมิภาพ ตลอดจนช่วยกันวาดภาพแล้วเสนอผลงานของกลุ่มเป็นการย้ำ ซ้ำ ทวนเรื่องราว ซึ่งจะช่วยให้เด็กรู้จักความหมายของคำและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ เป็นอย่างดี

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยนับว่ามีความสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่า เด็กใช้ภาษาตั้งแต่แรกเกิด และได้พัฒนาเป็นลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการให้โอกาสเด็กได้ใช้ภาษามากเท่าไรย่อมจะทำให้ภาษาของเด็กพัฒนามากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นพ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ได้มีหน่วยงานและนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีจุดหมายจะให้ท่านเขียนได้ดังเช่นในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 194) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์ เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก กล่าวคือ การจัดวัสดุอุปกรณ์ สิ่งจำลอง และสื่ออื่น ๆ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมอันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ และเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดหมายของผู้จัดเตรียม

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.2 หลักการจัดประสบการณ์

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า ควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่เรียน และควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและมีคุณธรรม

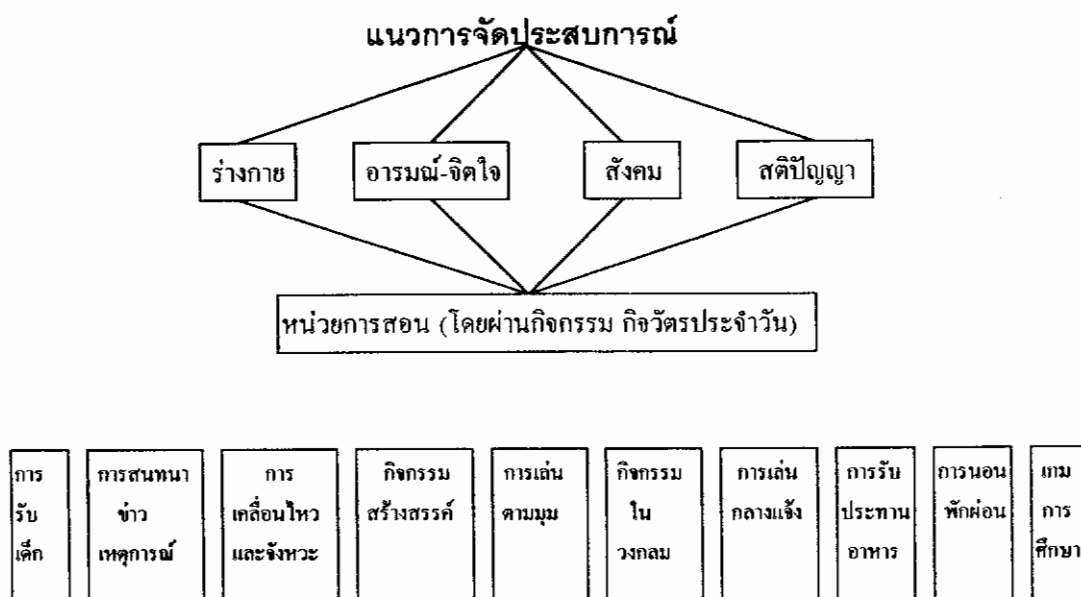
4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ ควรมีวิธีใช้แรงจูงใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียน ไม่ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติและการได้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด

6. ควรหาแนวทางในการประเมินผลที่เหมาะสม

นอกจากนี้พัฒนา ชัชพงศ์ (2530: 113 - 114) ได้เสนอแนะหลักการจัดประสบการณ์ไว้ว่า ควรจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก คำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลัก จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ “กระทำ” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ควรเลือกประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมของเด็ก อีกทั้งต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล เพราะเมื่อเด็กมีความสนใจก็จะตั้งใจทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ยิ่งไปกว่านั้นควรจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในหลายรูปแบบ เช่น การปฏิบัติ การทดลอง การนำไปทัศนศึกษา การเล่นบทบาทสมมติ การเล่นเป็นกลุ่มและเดี่ยว ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจมีวิธีการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน ตลอดจนการจัดหน่วยประสบการณ์ให้กับเด็กนิยมจัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และเกมการศึกษา

สำหรับแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 4 - 5) ได้กำหนดการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอนให้เด็กได้ทำกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการซึ่งได้นำเสนอเป็นแผนภูมิและตารางกิจกรรมประจำวันดังต่อไปนี้

ตาราง กิจกรรมประจำวัน

08.00 - 08.15 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบภาพ บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ
08.15 - 08.30 น.	เคารพธงชาติและสวดมนต์
08.30 - 08.40 น.	สำรวจการมาโรงเรียน สนทนาข่าวและเหตุการณ์
08.40 - 09.00 น.	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.00 - 10.00 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม
10.00 - 10.10 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.10 - 10.30 น.	กิจกรรมในวงกลม
10.30 - 11.00 น.	การเล่นกลางแจ้ง
11.00 - 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 - 14.00 น.	นอนพักผ่อน
14.00 - 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 - 14.30 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
14.30 - 14.50 น.	เกมการศึกษา
14.50 - 15.00 น.	สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน

หมายเหตุ ตารางกิจกรรมประจำวันสามารถปรับให้เหมาะสมกับเวลา เหตุการณ์ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สภาพชุมชนและท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องมีครบทุก กิจกรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึง ถึงหลักการจัดประสบการณ์เป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลัก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ควรเลือกประสบการณ์ที่เด็กสนใจ และสอดคล้องกับ พัฒนาการ เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ตลอดจนเป็นประสบการณ์ที่สร้างความสนใจมีความยากง่ายในแต่ละประสบการณ์ ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจในการทำกิจกรรม และทำให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้นั้น ควรจัดในหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในวงกลม ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ หลายทักษะในแต่ละรูปแบบของการจัดกิจกรรมในวงกลม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3 การจัดกิจกรรมในวงกลม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 20 - 22) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมในวงกลมไว้ว่า กิจกรรมในวงกลม หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ฟัง พูด สังเกต คิด และปฏิบัติการทดลอง เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดและเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น การสนทนาซักถามหรืออภิปราย สังเกต ทศนศึกษา และปฏิบัติการทดลองตามกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับประถมศึกษา (2536 : 3) ได้กล่าวว่า กิจกรรมในวงกลมเป็นกิจกรรมที่เด็กและครูมานั่งทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะ เป็นวงกลม ครึ่งวงกลม หรือรูปทรงอื่นที่เด็กสามารถมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง และมีพื้นที่ว่าง สำหรับทำกิจกรรมร่วมกันได้เป็นกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมในวงกลมให้บรรลุตาม เป้าหมายได้นั้น ครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย แนวการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมในวงกลมซึ่งพัฒนา ชัยพงศ์ (ม.ป.ป. : 16 - 17) ได้เสนอแนวทางของการจัดกิจกรรมในวงกลมไว้ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมในวงกลม มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางสติปัญญาให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา ในหน่วยการสอน

2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คือ ฝึกการกล้าแสดงออก การมีระเบียบวินัย การรอคอยและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข

3. เพื่อให้เกิดความอบอุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู

แนวการดำเนินกิจกรรมในวงกลมประกอบด้วย

1. ฝึกการฟัง การออกเสียง เล่าเรื่องที่ได้ฟังเพื่อฝึกความจำ ท่องคำคล้องจอง ฯลฯ

2. ฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น ฝึกการสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบในเรื่องขนาด รูปร่าง จำนวน การนับ ฯลฯ

3. ทำกิจกรรมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เช่น สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต วันสำคัญต่าง ๆ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นต้น

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมในวงกลม มีดังนี้

1. การจัดที่นั่ง ควรให้เด็กนั่งตามความพอใจ ยกเว้นในกรณีที่เด็กไม่ค่อยสนใจ จึงควรจัดให้นั่งใกล้ ๆ ครู การจัดที่นั่งอาจจัดในรูปวงกลม วงรี ครึ่งวงกลมหรือรูปเกือกม้า เพราะจะช่วยให้เด็กทุกคนได้มองเห็นสื่อและอุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง และสามารถมองเห็นหน้าครูเมื่อเวลาครูพูด

2. ลักษณะการนั่งของครูควรให้ใบหน้าของครูอยู่ในระดับสายตาของเด็ก เช่น ถ้าเด็กนั่งกับพื้น ครูควรนั่งกับพื้นด้วย แต่ถ้าเด็กนั่งเก้าอี้ ครูควรนั่งเก้าอี้ที่มีขนาดส่วนสูงเดียวกับของเด็ก

3. สื่อและอุปกรณ์ ควรมีขนาดเพียงพอกับจำนวนเด็กหรือถ้าเป็นภาพควรมีขนาดใหญ่พอให้เด็กทั้งกลุ่มสามารถมองเห็นได้ทั่วถึง

4. ระยะเวลาที่จัดกิจกรรมไม่ควรนานเกินไปเพราะเด็กวัยนี้มีช่วงระยะความสนใจสั้น

2.4 รูปแบบของการจัดกิจกรรมในวงกลม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 4) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับเด็กในกิจกรรมในวงกลมนี้จะนำเนื้อหาและประสบการณ์จากแนวการจัดประสบการณ์มาบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งวันทนีอยู่ เหมาะผลดงกุล

(2535 : 22) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่จัดให้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ หลายวิชามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ครูอาจใช้วิธีสอนได้หลายรูปแบบ เช่น การอภิปราย การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต ปฏิบัติการ ทดลอง การเล่นเกม เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมในวงกลมจึงสามารถใช้วิธีสอนได้หลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้ //

2.4.1 การจัดประสบการณ์แบบอภิปราย

จำนง พรายแย้มแซ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 68 ; อ้างอิงมาจากจำนง พรายแย้มแซ. 2529 : 75) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายว่า หมายถึง วิธีการเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูกับเด็ก หรือเด็กกับเด็กด้วยกัน โดยครูเป็นผู้ประสานงานและยังให้ข้อเสนอแนะว่า อย่าด่วนตอบปัญหาให้เด็กเร็วเกินไป ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดตอบปัญหาด้วยตนเอง โดยใช้วิธีแนะแนวทางให้เด็กคิดไปตามลำดับจนถึงจุดหมายปลายทางคือคำตอบในที่สุด ซึ่งเป็นวิธีที่จะสอนให้เด็ก “รู้จักคิดเป็น” สำหรับ กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 120) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอภิปรายว่า การอภิปรายช่วยปรับปรุงทักษะความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น รู้จักหาเหตุผลมาประกอบหลาย ๆ ด้าน รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเปลี่ยนแปลงปรับความคิดของตน และการอภิปรายยังเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการปรับเจตคติ ความซาบซึ้งของผู้เรียน รวมทั้งยังช่วยปรับปรุงทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน เช่น การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีมีมารยาทที่เหมาะสม

นอกจากนี้สุเทพ อ่อนไสว (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 69 ; อ้างอิงมาจากสุเทพ อ่อนไสว. 2533 : 87) ได้กล่าวว่าควรใช้การอภิปรายเมื่อ

1. ใช้สอดแทรกได้ทุกเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้นักเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ด้วยตนเอง สามารถช่วยกันสรุปผลได้เองด้วย
2. ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น
3. ใช้แก้ปัญหาโดยยั่วให้ผู้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นในเชิงแก้ปัญหาให้มากที่สุด
4. แบ่งการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาที่กลุ่มรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผล ได้ฝึกทักษะการคิด การใช้เหตุผล การเป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี กล่าวพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมโดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน

2.4.2 การจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 21 - 22)

กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง เป็นการสอนที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะเด็กได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ตนได้ทดลอง เป็นการฝึกทักษะการสังเกต การคิดแก้ปัญหาและส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง สำหรับสุชาติ โพธิวิทย์ (2522 : 57 - 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองไว้ว่า นอกจากผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้ลงมือทดลองด้วยตนเองซึ่งเป็นการสนับสนุนหลักการเรียนรู้โดยการกระทำแล้ว ผู้เรียนยังได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะจำเป็นต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ด้วย เช่น การสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ

นอกจากนี้ กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป. : 141 - 142) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองดังนี้

1. ขั้นเตรียม เป็นการเตรียมพร้อมก่อนการทำกิจกรรมปฏิบัติการทดลอง เช่น การแบ่งกลุ่มเด็ก การอธิบายข้อตกลง หรือระเบียบที่ควรปฏิบัติขณะทดลอง ตลอดจนการแนะนำให้รู้จักอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทดลอง เป็นต้น
2. ขั้นปฏิบัติการ เป็นการลงมือทำกิจกรรม
3. ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นการซักถามผลการปฏิบัติงาน การตรวจผลงาน การรายงาน การจัดนิทรรศการแสดงผลงานหรือการอภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการค้นพบของเด็กโดยที่เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็น

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองเป็นการจัดประสบการณ์ที่สนับสนุนหลักการเรียนรู้ โดยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น และการค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาและการรู้จักใช้เหตุผล ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2.4.3 การจัดประสบการณ์แบบการสาธิต

ระดับ เรื่องมาลัย (2524 : 283) ได้กล่าวว่า การสาธิตเป็นการแสดงบางสิ่งบางอย่างให้ผู้เรียนดูตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น การแสดงการใช้เครื่องมือ กระบวนการ วิธีการ กลวิธีหรือการทดลองที่มีอันตราย ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะให้เด็กทำการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 66) ที่กล่าวว่า การสาธิต คือ การแสดง การทำให้เห็น การทำให้ดู การชี้แนะให้ทำตามเป็นการถ่ายทอดไปสู่การเรียนรู้เบื้องต้น นอกจากนี้ สุกัญญา ธีราวรรณและคนอื่น ๆ (2520 : 58) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสาธิตที่ครูเป็นผู้แสดงคนเดียว ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ครูเตรียมบทเรียน เตรียมอุปกรณ์สำหรับการสาธิต ชักซ้อมการสาธิต จัดโต๊ะ เก้าอี้เด็กให้เหมาะกับการสาธิตและเขียนแผนภูมิแสดงลำดับขั้น
2. ขั้นทำการสาธิต ครูสร้างความสนใจของเด็กให้เกิดความสนใจบทเรียนที่จะสาธิตและทำการสาธิตตามลำดับขั้น สาธิตซ้ำ ๆ ให้เด็กได้เห็นและสังเกตอย่างทั่วถึง ครูจะคอยสังเกตความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ขณะสาธิตครูควรอธิบายประกอบไปด้วย เน้นขั้นตอนที่สำคัญ ๆ และเขียนสรุป ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการสาธิตและครูอาจสาธิตให้ดูซ้ำอีกครั้ง

3. ขั้นสรุปและวัดผล

การสรุปอาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้เด็กช่วยกันสรุปเป็นตอน ๆ ก่อน แล้วจึงให้เขียนสรุปบทเรียนทั้งหมด ให้เด็กลองทำดูว่าทำได้ถูกต้องหรือไม่ และวัดผลด้วยการตั้งคำถามให้เด็กอธิบาย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบการสาธิตเป็นการทำให้ดูก่อนเป็นตัวอย่าง ช่วยให้เกิดความรู้เพราะได้เห็นกระบวนการทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน หากขั้นตอนใดที่เด็กไม่เข้าใจครูสามารถสาธิตซ้ำจนเกิดความเข้าใจและทำตามขั้นตอนได้ถูกต้อง

2.4.4 การจัดประสบการณ์แบบการเล่นิทาน

การเล่นิทานเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 55 ; 2528 : 66 - 68) กล่าวถึงความหมายของการเล่นิทานว่า หมายถึง การเล่าเรื่องให้เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ อภิปรายซักถาม แสดงข้อคิดเห็นและแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวหรือประสบการณ์รอบตัว ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่า ซึ่งการเล่านิทานให้ประสบความสำเร็จนั้น ครูผู้เล่าต้องมีเทคนิคในการเล่านิทาน เพื่อให้เด็กสนใจได้ตลอดเวลา ครูต้องมีศิลปะ คือ การใช้เสียง น้ำเสียงในการเล่านิทาน และการใช้ท่าทางประกอบ ก่อนที่จะเล่านิทานให้เด็กฟังทุกครั้งครูจะต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า ซึ่งมีผลทำให้การเล่านิทานประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้เสมอ นอกจากนี้การเล่านิทานต้องคำนึงถึงเวลาด้วย ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือ เด็กอายุ 3-4 ขวบ ใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที สำหรับเด็กอายุ 4-5 ขวบ และ 5-6 ขวบ ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

การเล่านิทานจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยหลายประการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 55) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็กจะชอบฟังนิทานมาก
2. เพื่อให้เด็กผ่อนคลายอารมณ์เครียด
3. ฝึกด้านการฟัง ฝึกสมาธิ ฝึกช่วงความสนใจให้มากขึ้น
4. เพื่อเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น เล่านิทานเรื่อง “นกกระจาบ” ก็จะได้ปลูกฝังเรื่องความสามัคคี ฯลฯ
5. เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งเหมาะสมกับวัย
6. เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาและความคิดสร้างสรรค์
7. เพื่อส่งเสริมความกล้า เช่น กล้าซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็กจะชอบฟังนิทาน นิทานที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีมีความสุข สนุกสนาน เกิดจินตนาการได้ใช้ความคิด ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ครูที่มีศิลปะในการเล่านิทานจะช่วยเรียกความสนใจและสร้างบรรยากาศการฟังนิทานได้ดี และการเล่านิทานสามารถนำไปสู่กิจกรรมอื่นได้อีกด้วย

2.4.5 การจัดประสบการณ์แบบศึกษานอกสถานที่

วีระ ไทยพานิช (2529 : 14) กล่าวว่า การศึกษานอกสถานที่ คือ การพานักเรียนไปศึกษานอกอาณาเขตของชั้นเรียนที่เรียนกันตามปกติเพื่อให้การศึกษามีความหมาย มีคุณค่าแก่ชีวิต และความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2537 : 64) ที่ให้ความหมายของการศึกษานอกสถานที่ไว้ว่าเป็นการพาเด็กไปศึกษาสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ต้องการและเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเริ่มจากการศึกษาสภาพภายในบริเวณโรงเรียนรอบ ๆ โรงเรียน ไปจนถึงสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน

การศึกษานอกสถานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กหลายประการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 64) กล่าวไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ง่าย
2. ได้เชื่อมโยงประสบการณ์จากที่ได้ศึกษากับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง
3. ก่อให้เกิดความสนใจสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
4. ช่วยให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัส การสำรวจ ทดลองเก็บข้อมูลและการสรุปผล เป็นการพัฒนาความคิดและความสามารถควบคู่กัน
5. ก่อให้เกิดความชื่นชมต่อความงามตามธรรมชาติ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การรอคอย อดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ฝึกการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่ช่วยตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก เพราะเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่เด็กมีโอกาสดำเนินการประสบการณ์ตรง เพิ่มพูนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี อีกทั้งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้จากในห้องเรียนมาเป็นนอกห้องเรียน ทำให้เด็กสนุกสนานและอยากเรียนรู้

2.4.6 การจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกม

มีผู้สนใจศึกษาการจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกม ดังนี้

ทิตนา แชมมณีและคนอื่น ๆ (2522 : 20) กล่าวว่าไว้ว่า เกมเป็นวิธีการเล่นภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาที่กำหนดให้ ซึ่งผู้เล่นจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2525 : 169) ที่กล่าวถึงความหมายของเกมว่าเป็นการเล่นของเด็ก แต่เป็นการเล่นที่พัฒนาขึ้นมาจากการเล่นที่ไม่ต้องมีระเบียบข้อบังคับมากมาเป็นการเล่นที่มีกติกา มีกฎเกณฑ์ มีการแข่งแพ้ชนะ

การจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ดังที่ แกรมป์และคนอื่น ๆ (นิตยา บรรณประสิทธิ์, 2538 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Gramb and others, 1970 : 251) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. ทำให้สภาพจำเจของห้องเรียนเปลี่ยนเป็นสภาพสนุกสนาน
2. ทำให้วัสดุที่เด็กคุ้นเคยมีความสัมพันธ์แบบใหม่
3. ช่วยจูงใจเด็กที่ไม่สนใจบทเรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียน

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบการเล่นเกมเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และมีคุณค่าแก่เด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การเล่นเกมช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความสนุกสนาน ขณะเดียวกันเด็กได้ความรู้จากกิจกรรมฝึกความจำ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ฝึกคิด ตลอดจนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้กฎ กติกา ได้รู้หน้าที่บทบาทของตนเอง และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมในวงกลมสามารถจัดได้หลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีจุดเด่นหรือข้อดีเฉพาะอย่างแตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วการจัดกิจกรรมในวงกลมจะนิยมใช้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมของเนื้อหาประสบการณ์ที่จะจัดให้แก่เด็ก โดยเน้นเรื่องเด็กสนใจและสอดคล้องกับพัฒนาการ ซึ่งเด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน ตลอดจนให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 อันได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การชิมรส การดมกลิ่น และการสัมผัส

2.5 วิธีดำเนินกิจกรรมในวงกลม

การจัดกิจกรรมในวงกลมให้บรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ วิธีดำเนินกิจกรรมในวงกลม ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นนำขั้นสอน และขั้นสรุป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2536 : 4 - 5) ดัง

รายละเอียดต่อไปนี้

1. ชี้นำหรือขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน

การนำเข้าสู่บทเรียนเป็นเทคนิควิธีที่ครูใช้ในช่วงเริ่มแรกของการสอน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียน อาจทำโดยการทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วและเกี่ยวข้องกับเรื่องใหม่ที่จะเรียนโดยสรุป หรือการใช้การถามคำถามหรือเล่าเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับความรู้เดิมของผู้เรียน การนำเข้าสู่บทเรียนช่วยควบคุมความคิดของนักเรียนไม่ให้หนีห่างออกจากบทเรียนที่กำลังมาถึง และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมอยู่กับบทเรียน

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2536 : 50) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 4 - 5) ที่กล่าวว่าชี้นำเป็นการกระตุ้นให้เด็กหันมาสนใจในเนื้อหาและกิจกรรมที่นำมาใช้อาจเป็นเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เป็นต้น

2. ขั้นสอนหรือขั้นดำเนินกิจกรรม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 45) กล่าวว่า การสอนเป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งมีใช่เป็นแค่การบอกเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับระดับเรื่องมาลัย (2524 : 102) ที่กล่าวถึงการสอนว่าเป็นการจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวกและง่ายดาย อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบรู้จักทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ และการสอนที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้นั้น ครูจะต้องหาวิธีที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ดังที่สุกัญญา อีราวรรณ และอัญชลี แจ่มเจริญ (2523 : 56 - 58) ได้มีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. บทเรียนต้องมีความยากง่ายเหมาะกับวัยของเด็กและเป็นเรื่องที่น่าสนใจ
2. บทเรียนที่จะสอนควรเป็นบทเรียนที่มีความหมายกับเด็ก
3. ครูต้องทำให้เด็กเกิดกำลังใจในการเรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น ชมเชยให้รางวัล อาจมีการติหรือลงโทษบ้างแต่ต้องมีวิธีการที่ไม่ทำให้เด็กเกิดความท้อถอย
4. ครูจะต้องเตรียมกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ เทคนิคต่าง ๆ ที่สร้างความสนใจของเด็ก

5. มีการตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เกิดความรู้สึที่ดีต่อตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อตัวครูและเรียนรู้อย่างมีความสุข

6. พยายามให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

7. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะแก่การเรียนการสอน

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 4 - 5) กล่าวว่า ในชั้นสอนหรือชั้นดำเนินกิจกรรมนี้สามารถจัดกิจกรรมให้เด็กได้รับความรู้และมีประสบการณ์ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนทนาอภิปราย ปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การเล่นเกม เป็นต้น ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3. ขั้นสรุป

สุกัญญา ธีราวรรณ และอัญชลี แจ่มเจริญ (2523 : 190 - 191) ได้กล่าวถึงการสรุปบทเรียนหรือการสรุปกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการที่ครูพยายามให้นักเรียนสามารถรวมความคิดตามความเข้าใจของเด็กเอง ซึ่งอาจเป็นการรวมหรือสรุปหลักเกณฑ์ ข้อเท็จจริง แนวความคิดสำคัญ ๆ จากประสบการณ์ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง และการสรุปบทเรียนสามารถทำได้ทั้งในช่วงสรุปใจความสำคัญแต่ละตอนในระหว่างบทเรียนหรือจะสรุปปิดท้ายเมื่อจบบทเรียนก็ได้

การสรุปบทเรียนอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. สรุปจากการตั้งคำถาม
2. สรุปจากการใช้อุปกรณ์
3. สรุปจากการปฏิบัติ เช่น การสังเกต การสาธิต การทดลอง
4. สรุปจากการสร้างสถานการณ์

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 5) ได้เสนอแนะว่า ขั้นสรุปของกิจกรรมในวงกลมเป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมด เพื่อให้เด็กเข้าใจดียิ่งขึ้น อาจจะสรุปโดยใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม เป็นต้น ได้ตามความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมในวงกลมให้บรรลุเป้าหมายและสอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการสอนที่ต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้นั้น ครูจะต้องพยายามศึกษาและทำความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนทั้งขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ซึ่งเด็กได้มีโอกาสลงมือกระทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อันจะเป็นการพัฒนาทักษะทางการเรียนรู้ที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ในระดับต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่

3.1 ความสำคัญของสมุดเล่มใหญ่

มีนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศ กล่าวถึง สมุดเล่มใหญ่ ไว้ดังนี้

สโปเดคและซาราโช (Spodek and Saracho, 1994 : 315) กล่าวว่า สมุดเล่มใหญ่ (Big Book) จะมีขนาดและรูปร่างใหญ่ ซึ่งเด็กสามารถมองเห็นรูปภาพ สัญลักษณ์ ตัวหนังสืออย่างชัดเจนและสามารถอ่านพร้อม ๆ กันได้ทั้งกลุ่มใหญ่และเป็นรายบุคคล ตลอดจนดาวเลย์ (Cowley, 1991) กล่าวว่าสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โฮลดาเวย์ (Holdaway, 1979) ที่เน้นความสำคัญของการใช้สมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นวิธีที่เด็กได้ฝึกการมองจากซ้ายไปขวา การลากตัวอักษรจากบนลงล่างและการจำเครื่องหมายต่าง ๆ

นอกจากนี้ประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 83) กล่าวถึงการสร้าง Big Book ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ ทบทวนความจำ ได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละคน อีกทั้งได้ใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาอย่างสัมพันธ์กัน ตลอดจนการถ่ายโยงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขยายความรู้ความคิดให้เพื่อน ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และเกิดความสนุกสนาน

สรุปได้ว่าการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะและลงมือจัดกระทำกับสื่อวัสดุตามความสามารถของแต่ละคน ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการค้นพบ ตลอดจนช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กขณะทำกิจกรรม

3.2 เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book Created Technique)

ดาวเลย์ (Cowley, 1991) ได้กล่าวถึง การสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ซึ่งสอดคล้องกับสตีวิกและซิมสัน (Stewig and Simson, 1995 : 206 - 207) ที่กล่าวไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องหรือข้อความของสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ได้จากประสบการณ์ของเด็ก เด็กเห็นอะไร มีความรู้หรือประสบการณ์เรื่องใดก็นำมาเขียนลงสมุดเล่มใหญ่ (Big Book)

2. ตัวหนังสือ คำพูด คำถามเกิดจากเด็ก ครูจะช่วยเขียนให้

3. เรื่องที่เขียนไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกันก็ได้

4. เด็กได้เรียนรู้การเขียนจากครูและบางช่วงบางตอนเด็กอาจเขียนเองก็ได้
5. ผูกการจำ เด็กสามารถจำเรื่องราว จดจำคำหรือสัญลักษณ์ เครื่องหมายได้
6. เด็กสามารถอ่านร่วมกันเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล
7. การสร้างสมุดเล่มใหญ่บางวันอาจทำหน้าเดียวหรือหลายหน้าก็ได้

นอกจากนี้ประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 42 - 43) ได้เสนอแนะไว้ว่าการสร้าง Big Book เป็นการเขียนเรื่องลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ โดยมีครูทำหน้าที่คอยซักถามและช่วยเขียนข้อความหรือเรื่องราวตามคำพูดของเด็ก ก่อนเขียนครูจะถามเด็กก่อนเสมอว่าจะเขียนอะไรต่อไป อย่างไร ขณะที่เขียนครูจะอ่านคำทุกคำไปพร้อม ๆ กับเด็กทุกครั้ง ในขั้นตอนที่ครูเขียนแล้วนั้นจะเว้นที่ในแต่ละตอนให้เด็กวาดภาพ ประภาพ ลอกรูปประกอบข้อความหรือเรื่องนั้น ๆ เมื่อข้อความที่ลำดับด้วยภาพ สัญลักษณ์ และคำที่ครูเขียนเรียบร้อยแล้วครูกับเด็กก็จะอ่านซ้ำพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

3.3 ประโยชน์ของการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book)

ประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 78 - 79) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสร้าง Big Book ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการใช้ประสาทสัมผัส คือ การฟัง การพูด การใช้กล้ามเนื้อและสายตาอย่างประสานสัมพันธ์กัน การใช้สายตาจำแนกภาพที่เห็น เป็นต้น
2. ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาและได้ฝึกการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย
3. เด็กได้รับประสบการณ์ในการแก้ปัญหา
4. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ ทบทวนความจำ
5. ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ทำให้เกิดความสนุกสนาน และช่วยดึงดูดความสนใจของเด็ก

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมุดเล่มใหญ่ (Big Book)

ได้มีผู้สนใจศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับ Big Book ดังต่อไปนี้

เทเลอร์ (Taylor, 1988) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบโปรแกรมการอ่านของเด็กอนุบาลที่ใช้ Big Book กับการใช้หนังสือขนาดปกติ (Traditional - Size Books) ใช้เวลาทำการทดลอง 1 ภาคเรียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ (Concept About Print) คำคุ้นตา (Sight Word

Vocabulary) สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

แกรนท์ (Grant. 1990) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดประสบการณ์ Big Book ที่มีต่อการใช้เหตุผลเกี่ยวกับตัวหนังสือของเด็กอย่างมีความหมาย โดยใช้หนังสือขนาดต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับขนาดของหนังสือ แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ ซึ่งปรากฏว่าเด็กจะถามคำถามในขณะที่ใช้ Big Book มากกว่าหนังสือเล่มเล็ก (Small Book) และคำถามของเด็กจะมุ่งเน้นไปที่คำอธิบายประกอบภาพมากกว่าตัวหนังสือ

มัทท์ (Mautte. 1990) ได้ศึกษาผลของพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติสัมพันธ์ของผู้ใหญ่ในการอ่านเรื่องซ้ำ ๆ จาก Big Book ที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาและทักษะการอ่านเบื้องต้นของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในฐานะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ผลการศึกษาพบว่าไม่ว่าผู้ใหญ่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการอ่านหรือไม่ก็ตาม เด็กก็ยังคงมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มเด็กด้วยกัน

ฟริทซ์ (Fritz. 1990) ได้ศึกษาการประเมินผลเจตคติในโปรแกรมการอ่านเขียน Big Book ของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการอ่าน Big Book การจับหนังสือ (Book Handling) ประสบการณ์ในการใช้ภาษา (Relate Language Arts Experiences) และกิจกรรมการเขียนตามโอกาส ผลการศึกษาพบว่าเจตคติที่มีต่อโปรแกรมการอ่าน เขียน Big Book ของเด็กจะมีส่วนในการเรียนรู้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษา โดยอาศัยเทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ได้แก่ การสนทนา พูดคุยเล่าประสบการณ์หรือเรื่องราว การเขียนเรื่องลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ การอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก การซ้ำ ย้ำ ทวนเรื่องราว ตลอดจนการใช้กล่อมเนื้อมือและสายตาให้ประสานสัมพันธ์กันโดยการชี้ ปะ ดัด ลอรูปภาพ เพื่อจะนำไปสู่การค้นพบตนเอง การฝึกทักษะ การแก้ปัญหา การปรับตัว และความพร้อมในการเรียนต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีข้อดีที่แตกต่างกัน การดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายของการเรียนรู้นั้นจะต้องให้ความสำคัญแก่ขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน ทั้งขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ตลอดจนเลือกหากิจกรรมและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาจัดให้แก่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ ได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ได้ฝึกทักษะ เกิดความสนุกสนานและสนใจในการทำกิจกรรมก็จะนับว่าการจัดกิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ซึ่งเป็นเทคนิควิธีที่จะช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะทางภาษา ได้จัดกระทำกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ เกิดการค้นพบด้วยตนเอง สนุกสนานและช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กขณะทำกิจกรรมมาใช้ในช่วงสรุปของการทำกิจกรรมในวงกลม ทั้งนี้เพื่อจะพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผลการศึกษาค้นครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีที่ส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) มีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิงอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาลโรงเรียนไมทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 315 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาลโรงเรียนไมทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มีขั้นตอนดังนี้

2.1 จับฉลากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มา 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 7 ห้องเรียน

2.2 ทำการสอบนักเรียนที่ได้จากข้อ 2.1 (Pretest) จำนวน 45 คน ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา

2.3 ตรวจแบบทดสอบ แล้วนำคะแนนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมา 20 คน โดยพิจารณาจากคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาที่ใกล้เคียงกัน

2.4 จับคู่คะแนนเพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จากนั้น
จับฉลากอีกครั้งแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

2.4.1 กลุ่มทดลองได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้าง
สมุดเล่มใหญ่

2.4.2 กลุ่มควบคุมได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษานี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้าง
สมุดเล่มใหญ่

1.2 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมแบบปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงรูปภาพ
แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง เพื่อวัดทักษะทางภาษาด้านการฟัง

ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ เพื่อวัดทักษะทางภาษาด้านการพูด

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ เพื่อวัดทักษะทางภาษาด้านการอ่าน

ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน
เพื่อวัดทักษะทางภาษาด้านการเขียน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จากเอกสารและผลงานวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 1 - 176)

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (Big Book) ดังนี้

1.1.2.1 การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาของเลวลักษณะ รัตนาวิชัย (2533 : 7 - 38)

1.1.2.2 ความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษาโดยใช้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษาของประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 1 - 146)

1.1.3 ศึกษาแนวและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไผ่ทออุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.1.4 เลือกหน่วยการสอนจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไผ่ทออุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ใช้สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เฉพาะเนื้อหาของกิจกรรมในวงกลมเพื่อใช้ในการทดลอง คือ หน่วยอากาศ และหน่วยแสง

1.1.5 สร้างแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่และแบบปกติ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป) สื่อการเรียน และการประเมินผล รวมทั้งสิ้น 40 กิจกรรม สำหรับเทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่นั้น ครูจะใช้ในขั้นสรุปกิจกรรมในวงกลม ส่วนขั้นนำและขั้นสอนจัดกิจกรรมเหมือนกันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สำหรับสื่อที่ใช้เป็นสื่อที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในวงกลม และสอดคล้องกับเนื้อหาของกิจกรรมในวงกลม ซึ่งเป็นของจริง

ของจำลอง รูปภาพ

1.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและแก้ไข

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1.1.6.1 อาจารย์ราตี ทองสวัสดิ์

อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.1.6.2 อาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี

อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.1.6.3 อาจารย์นันทนา แย้มสอาด

อาจารย์โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กรุงเทพมหานคร

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน มีความคิดเห็นตรงกัน ให้ปรับปรุงจุดประสงค์เนื้อหาในบางกิจกรรมให้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น การเลือกกิจกรรมให้พิจารณาความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่วนในการสรุปกิจกรรมใช้คำถามเปิดกว้างให้มากขึ้น และให้นำแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3 - 4 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของเวลาในการดำเนินกิจกรรม

1.1.7 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน

1.1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ที่ผ่านขั้นตอนในข้อ 1.1.7 ไปทดลองใช้กับนักเรียนอายุ 3 - 4 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ คือ กิจกรรมละ 20 นาที

1.1.9 จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ฉบับสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับเป็นเครื่องมือในการทดลอง

2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1.2 ความหมาย องค์ประกอบ และวิธีวัดทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1.3 วิธีสร้างแบบทดสอบ การสร้างคำถามเชิงรูปภาพและวิธีวิเคราะห์

ข้อสอบ

2.1.4 แนวทางการวัดและการประเมินผลความพร้อมในการเรียน

2.1.5 แนวและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียน

ไมทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.2 ศึกษาแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาจากงานวิจัย ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในห้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา โดยใช้วิธีสนมุงประสบการณ์ทางภาษา ของประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530)

2.2.2 พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลมของวันทนีย์ เหมาะผลดงกุล (2535)

2.2.3 การพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ของเยาวพรรณ ทิมทอง (2535)

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา โดยปรับให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งมีข้อทดสอบจำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ ดังนี้

แบบทดสอบตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นภาพ 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับเสียงที่ครูพูด

แบบทดสอบตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นภาพ 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่มีความหมายตรงกับคำศัพท์

แบบทดสอบตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นภาพ 1 ภาพ และมีสัญลักษณ์ (ตัวหนังสือ) กำกับไว้ภายในช่องสี่เหลี่ยมได้ภาพ และในช่องสี่เหลี่ยมด้านขวามีภาพและสัญลักษณ์ (ตัวหนังสือ) 3 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนกากบาท (X) ทับสัญลักษณ์ (ตัวหนังสือ) ที่สัมพันธ์กับภาพและสัญลักษณ์ (ตัวหนังสือ) ที่กำหนดให้

แบบทดสอบตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและสายตาให้สัมพันธ์กัน จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นภาพให้นักเรียนลากเส้นจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยไม่ออกนอกกรอบที่กำหนดให้ และขณะลากเส้นไม่ต้องยกมือ

เกณฑ์การให้คะแนน ทำถูกต้องให้ข้อละ 1 คะแนน ทำผิดหรือไม่ทำ ให้ 0 คะแนน

2.4 สร้างคู่มือในการดำเนินการทดสอบวัดทักษะทางภาษา โดยให้สอดคล้องกับแบบทดสอบแต่ละชุดที่สร้างขึ้น ตามข้อ 2.3

2.5 นำแบบทดสอบและคู่มือดำเนินการทดสอบที่สร้างขึ้น ตามข้อ 2.3 และ 2.4 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

2.5.1 อาจารย์เยาวพรรณ ทิมทอง

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.5.2 อาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี

อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.5.3 อาจารย์เกื้อกุล เตชะเสน

อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่านมีความคิดเห็นตรงกัน คือ ให้ปรับปรุงภาพตัวเลือกบางภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.6 ปรับปรุงแบบทดสอบและคู่มือดำเนินการทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน

2.7 นำแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนอายุ 3 - 4 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนการศึกษา อนุบาล โรงเรียนไมโทดุมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.8 นำแบบทดสอบที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้ว วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีตัด 33 เปอร์เซ็นต์ ของกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 209 - 211) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (P) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (D) .20 ขึ้นไป ปรากฏว่าแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาทั้งฉบับ จำนวน 40 ข้อ ได้ค่าความ ยากง่าย (P) ระหว่าง .12 - 1.38 และอำนาจจำแนก (D) .15 ขึ้นไป ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ ดังนั้นจึงได้นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขรูปภาพให้ชัดเจนและสอดคล้องกับ เนื้อหาของหน่วยการสอน จากนั้นนำแบบทดสอบทั้งฉบับไปทดสอบอีกครั้งกับนักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช่กลุ่มเดิม จำนวน 40 คน แล้วนำคะแนนมา วิเคราะห์หาคุณภาพตามเกณฑ์จึงได้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา โดยมีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .30 - .78 และค่าอำนาจจำแนก (D) ระหว่าง .31 - .77 จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง	จำนวน 8 ข้อ
ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	จำนวน 8 ข้อ
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์	จำนวน 8 ข้อ
ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือและตา	
ให้สัมพันธ์กัน	จำนวน 9 ข้อ

2.9 นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์ในข้อ 2.8 ไปหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบโดยใช้วิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR.20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 197 - 198) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ วัดทักษะทางภาษาทั้งชุด (จำนวน 4 ตอน) เป็น .73

วิธีดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยเป็น ผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-

Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 248 - 250) มีลักษณะการทดลอง ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_1	X	T_2
CR	T_1	-	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

ER แทน กลุ่มทดลองที่สุ่มตัวอย่างมาได้

CR แทน กลุ่มควบคุมที่สุ่มตัวอย่างมาได้

T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

X แทน การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่

- แทน การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจะทำการทดสอบ (Pretest) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม โดยพิจารณาจากคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาของกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน จากนั้นจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ในชั้นสรุปกิจกรรม และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยสรุปกิจกรรมด้วยวิธีปกติ ส่วนในขั้นนำและขั้นสอนจัดกิจกรรมเหมือนกันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้เวลาในการ

ทดลองแต่ละวันกลุ่มละ 20 นาที ระหว่างเวลา 9.00 น. - 9.20 น. กลุ่มหนึ่งและอีกกลุ่มหนึ่ง
ดำเนินการระหว่างเวลา 9.30 น. - 9.50 น. สลับกันตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ตัวอย่างการดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	เวลาที่ดำเนินการทดลอง	
		9.00 - 9.20 น.	9.30 - 9.50 น.
1	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
2	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ฯลฯ			

อนึ่งขณะที่ดำเนินการทดลองในแต่ละวัน นอกจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังได้ทำกิจกรรมอื่นๆ ตามตารางกิจกรรมประจำวันเหมือนกันทุกประการ กล่าวคือ ขณะที่กลุ่มทดลองทำกิจกรรมอยู่กับผู้วิจัย กลุ่มควบคุมก็ได้อยู่กับครูประจำชั้นในอีกห้องเรียนหนึ่ง และได้ทำกิจกรรมตามที่ครูประจำชั้นจัดขึ้น เมื่อถึงเวลาที่กำหนดตามตารางการดำเนินการทดลอง กลุ่มควบคุมก็จะมาทำกิจกรรมอยู่กับผู้วิจัยในเนื้อหาเดียวกันกับที่กลุ่มทดลองได้ทำไปแล้ว และกลุ่มทดลองก็เปลี่ยนไปทำกิจกรรมกับครูประจำชั้นในอีกห้องเรียนหนึ่งสลับกัน เช่นนี้จนครบกำหนดระยะเวลาการดำเนินการทดลอง

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 40 วัน (8 สัปดาห์) ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาฉบับเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษามาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความแปรปรวนของคะแนน (Variance) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 76 - 77) ดังนี้

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - \left(\sum X \right)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. หาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของข้อสอบในแต่ละข้อของแบบทดสอบ
วัดทักษะทางภาษา โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 210)
ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่าย
	R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

4. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของข้อสอบในแต่ละข้อของแบบทดสอบ
วัดทักษะทางภาษา โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 210 -
211) ดังนี้

$$D = \frac{R_u - R_l}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_u	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_l	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา โดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ซึ่งคำนวณจากสูตร KR. - 20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 197 - 198) ดังนี้

สูตร KR. - 20

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด
p	แทน	สัดส่วนของนักเรียนที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ $\frac{\text{จำนวนนักเรียนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$
q	แทน	สัดส่วนของนักเรียนทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ $1-p$
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบฉบับนั้น ๆ

คำนวณค่า S_t^2 จากสูตร
$$\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้สูตร t - Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104 - 106)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ D เป็น ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N เป็น จำนวนคู่

7. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples ในรูปแบบ Difference Score (Scott. 1967 : 264)

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$S_{MD1 - MD2} = \sqrt{\frac{S_{D1}^2}{n_1} + \frac{S_{D2}^2}{n_2}}$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD1 - MD2}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
S_D^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง
D_1	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
D_2	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลอง
MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม
$S_{MD1} - MD_2$	แทน	ค่าความแปรปรวนร่วมของผลต่างระหว่างก่อนและหลัง การทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนก่อนการทดลอง
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนหลังการทดลอง
ΣD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
MD	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนหลังการทดลองกับ ก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง
S_D^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนหลัง การทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเสรี (degree of freedom)
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ ซึ่งได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง			
(N)	ΣX	ΣX	ΣD	ΣD^2	t
10	206	279	73	621	7.381**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง			
(N)	ΣX	ΣX	ΣD	ΣD^2	t
10	208	276	68	528	7.962**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เมื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) ทั้งก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาระหว่างเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่(กลุ่มทดลอง) และ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ(กลุ่มควบคุม) ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการทดลอง $\bar{X}_1$	หลังการทดลอง $\bar{X}_2$	MD	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	10	20.6	27.9	7.3	8.54	0.382
กลุ่มควบคุม	10	20.8	27.6	6.8		

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ ทั้งนี้เพื่อจะเป็นประโยชน์กับครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีที่ช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการศึกษาค้นคว้า โดยสรุป ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนในทออุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) มีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุ 3 - 4 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาล โรงเรียนไผ่ทุฒศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 315 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุ 3 - 4 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษานูบาล โรงเรียนไผ่ทุฒศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน ที่มีคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาใกล้เคียงกัน ซึ่งได้มาจากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา

✓เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมมุติฐานใหญ่และแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมแบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยเขียนขึ้นและได้ผ่านการตรวจ แก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีอายุ 3 - 4 ปี จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้นำมาปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา เป็นแบบทดสอบเชิงรูปภาพแบ่งเป็น 4 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตลอดจนผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3 - 4 ปี จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์คุณภาพ เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพ คือ ได้ข้อสอบที่มีความยากง่าย (P) ระหว่าง .30 - .78 ค่าอำนาจจำแนก (D) ระหว่าง .31 - .77 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .73 ซึ่งแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาที่ได้คุณภาพนี้ ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง จำนวน 8 ข้อ
- ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จำนวน 8 ข้อ
- ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จำนวน 8 ข้อ
- ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน จำนวน 9 ข้อ

‘วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจะทำการทดสอบ (Pretest) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม โดยพิจารณาจากคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาของกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน
3. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ในขั้นสรุปกิจกรรมและกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยสรุปกิจกรรมด้วยวิธีปกติ ส่วนในขั้นนำและขั้นสอน จัดกิจกรรมเหมือนกันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้เวลาในการทดลองแต่ละวันกลุ่มละ 20 นาที ระหว่างเวลา 9.00 น. - 9.20 น. กลุ่มหนึ่งและอีกกลุ่มหนึ่งดำเนินการระหว่างเวลา 9.30 น. - 9.50 น. สลับกันจนครบ 40 วัน (8 สัปดาห์)
4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 40 วัน (8 สัปดาห์) ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนการทดลอง แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษามาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติทั้งก่อนและหลังการทดลอง มีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) มีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและได้ลงมือจัดกระทำกับสื่อวัสดุด้วยตนเอง (Learning by Doing) ตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากการกระทำ ซึ่งเด็กได้มีการพูดคุยสนทนาหรือเล่าประสบการณ์เพื่อสรุปกิจกรรม โดยครูทำหน้าที่คอยซักถามและช่วยเขียนข้อความตามคำพูดของเด็กลงสมุดเล่มใหญ่ และเว้นทีโนแต่ละตอนให้เด็กฉีก ตัด ปะติดรูปหรือวาดภาพประกอบข้อความลงบนสมุดเล่มใหญ่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสคือ การฟัง การพูด การใช้กล้ามเนื้อและตาให้สัมพันธ์กัน สอดคล้องกับคาวเลย์ (Cowley, 1991) ที่กล่าวไว้ว่าสมุดเล่มใหญ่เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กได้ทำกิจกรรมตรงกับความสนใจและตอบสนองความต้องการเป็นรายบุคคล ซึ่งจะสังเกตได้จากภาพ สัญลักษณ์ คำ หรือข้อความที่ปรากฏบนสมุดเล่มใหญ่นั้นได้จากคำพูดของเด็กที่มีการพูดคุยสนทนาหรือเล่าประสบการณ์เพื่อสรุปกิจกรรม โดยครูทำหน้าที่คอยซักถามและช่วยเขียนให้ภาพ สัญลักษณ์ คำหรือข้อความเหล่านั้นจะมีขนาดใหญ่ เด็กสามารถมองเห็นได้ชัดเจนทั้งกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับสโปเดคและซาราโช (Spodek and Saracho,

1994 : 315) ที่กล่าวว่า สมุดเล่มใหญ่จะมีขนาดและรูปร่างใหญ่ ซึ่งเด็กสามารถมองเห็นรูปภาพ สัญลักษณ์ ตัวหนังสืออย่างชัดเจน และสามารถอ่านพร้อม ๆ กันได้ทั้งกลุ่มใหญ่และเป็นรายบุคคล ตลอดจนในสมุดเล่มใหญ่จะเว้นที่แต่ละตอนให้เด็กฉีก ตัด ปะ ตีรูป หรือวาดภาพ ประกอบข้อความตามความสนใจของเด็ก โดยใช้สื่อวัสดุที่คุ้นเคย และใกล้ตัวเด็กมีทั้งของจริง ของจำลอง รูปภาพ รูปลอก (สติ๊กเกอร์) เพื่อฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการทำกิจกรรม ดังที่รัชนี รัตนา (2533 : 66 -68) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อวัสดุที่เด็กคุ้นเคยและพบเห็นในชีวิตประจำวันจะช่วยกระตุ้นให้เด็กกระตือรือร้นและสนุกสนานในการทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของประภาพพันธุ์ นิลอรุณ (2530 : 83) ที่กล่าวถึง การสร้างสมุดเล่มใหญ่ในวิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษาไว้ว่า การสร้างสมุดเล่มใหญ่ช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ ทบทวนความจำ ได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละคนและเกิดความสนุกสนาน

1.3 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เป็นเทคนิคที่นำมาช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะทางภาษา ดังที่โฮลดาเวย์ (Holdaway, 1979) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้สมุดเล่มใหญ่ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กว่าเป็นวิธีที่ได้ฝึกทักษะการมองจากซ้ายไปขวา การลากตัวอักษรจากบนลงล่าง และการจำเครื่องหมายต่าง ๆ อีกทั้งได้ฝึกฟัง พูด ฝึกจำแนกเสียงที่ได้ยิน ได้พูดสนทนา เล่าประสบการณ์ ได้รู้จักศัพท์ ได้ใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน โดยการฉีก ตัด ปะ ตีรูปหรือวาดภาพประกอบข้อความลงบนสมุดเล่มใหญ่ ทั้งนี้โดยใช้สื่อที่ปรากฏตามแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวว่า เด็กในช่วง 2 - 7 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Pre - operational Stage) เด็กต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรมในการเรียนรู้ เพราะระบบความคิดของเด็กวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ยิ่งไปกว่านั้นหลังจากที่เด็กช่วยกันสรุปกิจกรรมลงบนสมุดเล่มใหญ่แล้ว ครูและเด็กจะช่วยกันอ่านข้อความที่ลำดับด้วยภาพ สัญลักษณ์ซ้ำพร้อม ๆ กันอีกครั้ง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และจดจำได้อย่างแม่นยำ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่เชื่อว่าการกระทำซ้ำจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี (Law of Exercise) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 54)

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติช่วยให้เด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาสูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก

2.1 การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติเป็นวิธีที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป และมีวิธีการให้เด็กฝึกฝนทักษะทางภาษาได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้คำถาม การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง เป็นต้น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา ความเหมาะสมของเวลา และความสนใจของเด็ก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 83 - 86) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้คำถามเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ช่วยฝึกทักษะการคิดและการสังเกต อีกทั้งฮิลเลอร์ (ชัชวาล ศรีสละ. 2525 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hiller. 1974 : 202) ได้กล่าวว่า คำถามเป็นสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยกระตุ้นและจูงใจผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการฟัง การอ่าน คิด สนใจ ค้นคว้า และยังช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และจดจำเนื้อหาอื่น ๆ ในขณะที่มีการสอน สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532 : 457) ได้กล่าวถึงเพลงว่า เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีเนื้อร้องง่าย ๆ สั้น ๆ คำซ้ำ ๆ มีจังหวะชัดเจน สอดคล้องกับ พัชรี เจตน์เจริญรักษ์ (2537 : 44) ได้กล่าวว่า เพลงช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในด้านภาษา คำศัพท์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 22 - 23) ได้กล่าวถึง คำคล้องจองไว้ว่าเป็นคำประพันธ์ที่ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาสาระง่าย ๆ ท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า การสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ เป็นวิธีการที่ช่วยตอบสนองได้ตรงกับการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งการฟัง การพูด การสังเกต การคิด การจำ และได้เรียนรู้ภาษาอย่างสนุกสนาน จึงเป็นการช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้อีกวิธีหนึ่ง

2.2 ระยะเวลาดำเนินการทดลองตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการทดลองได้ใช้เวลาทั้งสิ้น 40 วัน (8 สัปดาห์) ซึ่งในระหว่างนั้นเด็กมีการเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ ดังที่อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และคนอื่น ๆ (2539 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงสุดทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นวุฒิภาวะและการเรียนรู้ของเด็กจึงสูงขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 8 - 9) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะช่วยให้ความสามารถต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามวุฒิภาวะถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังทีลีและรูบิน (มานวิกา ผลพิรุฬห์. 2533 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Lee and Rubin. 1979 : 133) ได้กล่าวว่า เด็กอายุ 2 - 5 ปี ลักษณะการพูดเริ่มคล้ายกับผู้ใหญ่ ใช้ประโยคยาวมากขึ้นและมีความหมายมากขึ้น การใช้คำและประโยคพบที่มีความซับซ้อนและมี

การพัฒนาขึ้นมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของเนสเซล (Herzsa นิลวิเชียร. 2535 : 207 - 208 ; อ้างอิงมาจาก Nessel. 1989) พบว่า เด็กอายุ 3 - 4 ปี สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในครอบครัวและคนรอบข้าง เด็กจะพัฒนาพื้นฐานการสื่อสารด้วยวาจาอย่างมั่นคงและเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาเขียน จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะเกิดขึ้นได้ดีถ้าเด็กมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ ซึ่งการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติเป็นกิจกรรมที่จัดได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก และทำให้เด็กได้มีประสบการณ์ทางภาษา กล่าวคือ เป็นการดำเนินกิจกรรมหลังการอภิปราย ปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ และการเล่นเกม ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิดและฝึกทักษะโดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ในหน่วยการสอน ทั้งนี้สรุปกิจกรรมโดยใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม เป็นต้น และเด็กได้ทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน ดังนั้นการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติจึงทำให้ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นได้

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (กลุ่มทดลอง) กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทดุมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (กลุ่มควบคุม) มีทักษะทางภาษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก

3.1 ได้มีการนำคะแนน (Pretest) มาใช้ในการจัดกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำคะแนนมาเรียงลำดับตั้งแต่สูงมายังคะแนนต่ำ และจับคู่คะแนนที่ใกล้เคียงกัน แยกออกเป็น 2 กลุ่ม (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) จนครบกลุ่มละ 10 คน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกัน จากนั้นจึงดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ (40 วัน) แล้วจึงทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากการทำเช่นนี้เป็นผลให้คะแนนวัดทักษะทางภาษาของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบกับเด็กอายุน้อย

3.2 การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เป็นวิธีส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยผ่านการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ มีการพูดคุยสนทนาหรือเล่าเรื่องราวเพื่อสรุปกิจกรรม โดยครูทำหน้าที่คอยซักถามและช่วยเขียนข้อความ หรือเรื่องราวตามคำพูดของเด็กลงในสมุดเล่มใหญ่ และจะเว้นทีในแต่ละตอนให้เด็กฉีก ตัด ปะ ดิรูป หรือวาดภาพประกอบข้อความนั้น นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน จากนั้นครูและเด็กก็จะอ่านซ้ำพร้อมๆ กันอีกครั้ง สื่อที่ใช้ประกอบข้อความหรือเรื่องราวที่เขียนลงสมุดเล่มใหญ่ อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ หรือรูปลอก (สติ๊กเกอร์) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง

ตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ว่า เด็กเรียนรู้จากการกระทำ สอดคล้องกับคาวเลย์ (Cowley, 1991) ที่กล่าวไว้ว่า สมุดเล่มใหญ่เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่จึงส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

สำหรับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ นั้น เป็นการรวบรวมความคิดและฝึกทักษะ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ในหน่วยการสอน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 5) ได้กล่าวว่า การสรุปกิจกรรมในวงกลมเป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดเพื่อให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งทำได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เป็นต้น โดยพิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งแต่ละวิธีล้วนส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้เช่นกัน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ เช่น การสังเกต การคิด การจำ ที่สอดแทรกอยู่ในวิธีต่างๆ ของการสรุปกิจกรรมในวงกลม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 31) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติจึงส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้

3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ มีระยะเวลาสั้น คือ 40 วัน (8 สัปดาห์) การฝึกทักษะทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยในการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ และการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ ควรเพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้น หรือให้เด็กได้ฝึกบ่อยขึ้น จะทำให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้และจดจำได้แม่นยำสอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่า การกระทำซ้ำจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 54)

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจึงพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อสังเกตที่รับจากการศึกษาครั้งนี้

1. เนื่องจากการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เป็นกิจกรรมใหม่ที่เด็กยังไม่คุ้นเคย ในสัปดาห์แรกของการทดลองเด็กยังไม่กล้าออกมาทำกิจกรรม

แต่เมื่อมีเด็กอาสาสมัครออกมาทำกิจกรรม จึงค่อย ๆ มีเด็กทยอยออกมาทำกิจกรรม และเมื่อครูใช้คำถามเด็กจะตอบสั้น ๆ ข้อความที่ปรากฏบนสมุดเล่มใหญ่จึงประกอบด้วยคำสั้น ๆ และจะมีภาพประกอบเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระยะหลังเด็กอยากจะทำกิจกรรมมากขึ้นและทั่วถึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่ครูแจกของจริง ของจำลอง ภาพหรือรูปลอก (สติ๊กเกอร์) ให้เด็กออกมาติดประกอบข้อความลงบนสมุดเล่มใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กจะกระตือรือร้นและอยากออกมาทำกิจกรรมอีก คำและประโยคที่ปรากฏก็จะยาวขึ้น มีคำแปลกใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น คำว่า ชิงไปชิงมา เต้นระบำ ตีตอง เป็นต้น นอกจากนี้คำที่ปรากฏส่วนใหญ่จะเป็นคำกริยา เช่น ชอบ ไป นั่ง จับ มี มา เป็นต้น

2. สมุดเล่มใหญ่เป็นกระดานว่างเปล่าที่มีขนาดใหญ่ มีเนื้อที่มากให้เด็กได้วาดภาพหรือติดภาพประกอบข้อความ ในสัปดาห์แรกของการทดลองจะเห็นได้ว่าการวาดภาพหรือติดภาพประกอบข้อความนั้น เด็กจะวาดภาพใหญ่กว่าปกติและติดภาพไม่ตรงกับข้อความที่ครูเขียนให้ แต่ในระยะหลังเด็กเกิดการเรียนรู้โดยติดภาพหรือวาดภาพประกอบได้เหมาะสมกับข้อความที่ปรากฏ โดยเรียงจากซ้ายไปขวาและจากบนลงล่าง ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน

3. เด็กจะเกิดความคิดรวบยอด (Concept) ในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ เพราะหลังจากที่ครูและเด็กช่วยกันอ่านข้อความที่ประกอบด้วยภาพ และสัญลักษณ์ เข้าแล้วเข้าเล่าก็จะให้เด็กช่วยกันตั้งชื่อเรื่องที่ได้มีการตกลงกัน ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิด ถ่ายโยงประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รู้จักการสังเกต ได้รู้จักคำศัพท์ต่าง ๆ สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นได้

4. การสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ช่วยฝึกระเบียบวินัยและการรอคอย เพราะในการติดภาพหรือวาดภาพประกอบข้อความ เด็กต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกมาทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน ซึ่งในระยะแรกของการทดลองเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการสร้างสมุดเล่มใหญ่ มีการแย่งกันออกมาทำกิจกรรมทีละคน และเมื่อเด็กได้มีโอกาสออกมาทำกิจกรรมบ่อยขึ้น เด็กจะเรียนรู้ว่าควรจะต้องออกมาทำกิจกรรมเมื่อใด และจะรอโอกาสที่ตนจะได้ออกมาทำกิจกรรม

5. ในช่วงท้ายของการทดลอง เด็กในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะมีความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม และทำกิจกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในกลุ่มทดลองจะสนใจสมุดเล่มใหญ่ที่ครูติดแสดงไว้ในห้องเรียน และสนใจมุมหนังสือเป็นพิเศษ

6. เมื่อครบกำหนดดำเนินการทดลอง 40 วัน (8 สัปดาห์) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ หลังการทดลองกับเด็กทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา จึงพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ (กลุ่มทดลอง) กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ (กลุ่มควบคุม) มีทักษะทางภาษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่มีทักษะทางภาษาไม่แตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ ดังนั้น ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงควรพิจารณาเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการสรุปกิจกรรมในวงกลมเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัย

2. การจัดกิจกรรมในวงกลมต้องให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม ทั้งขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยควบคุมเวลาให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก เพราะเด็กวัยนี้มีช่วงความสนใจสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน และเป็นช่วงท้ายของกิจกรรมในวงกลม หากใช้เวลานานเกินไป เด็กอาจจะเบื่อและหมดความสนใจในกิจกรรม ดังนั้นครูต้องมีวิธีในการชี้ชวน ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กอยากทำกิจกรรมโดยไม่ใช้เวลานานเกินไป

3. สมุดเล่มใหญ่ที่เด็กช่วยกันสร้างขึ้นในช่วงสรุปกิจกรรมในวงกลมนั้น เป็นผลงานที่เด็กเกิดความภาคภูมิใจ ดังนั้นควรนำไปติดแสดงหรือไว้ที่มุมหนังสือ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

4. อาจมีการอนุญาตให้ผู้ปกครองหรือเด็กผลัดเปลี่ยนกันยืมสมุดเล่มใหญ่ที่เด็กช่วยกันสร้างขึ้นในช่วงสรุปกิจกรรมในวงกลมนั้นกลับไปอ่านที่บ้าน เพราะนอกจากจะเป็นการช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาแก่เด็กแล้ว ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง พ่อ แม่ และเด็กได้อีกวิธีหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ที่มีผลต่อตัวแปรตามอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การแบ่งปัน ความเชื่อเพื่อผู้อื่น การกล้าแสดงออก ระเบียบวินัย การรอคอย เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ในวัยต่าง ๆ เช่น เด็กวัย 4 - 5 ปี , วัย 5 - 6 ปี
3. ควรมีการศึกษาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ในหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร กรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา โรงเรียนเทศบาล สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาลักษณะการใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ที่มีต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยในกิจกรรมอื่น เช่น การสนทนายามเช้า การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง การสรุปกิจกรรมประจำวันก่อนกลับบ้าน เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง พ่อ แม่ และเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากการใช้สมุดเล่มใหญ่ร่วมกันที่บ้าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- ขจิตพรณ ทองคำ. การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
- _____ แผนการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2536. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- _____ ประเมินคุณภาพการประถมศึกษา เอกสาร 101. ม.ป.ท., 2528. อัดสำเนา.
- _____ แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537.
- _____ รายงานวิจัยการศึกษาผลการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2536. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- _____ “พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก,” ใน เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 1. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารและผลการวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- _____ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- จินตนา สุทธิจินดา. พัฒนาการทางภาษาด้านชนิดและสัดส่วนของคำของเด็กก่อนวัยเรียน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- ชัชวาล ศรีสละ. ปฏิสัมพันธ์ของตำแหน่งคำถามกับรูปแบบการคิดที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยพุทธิพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2534.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ทวี สุรเมธี. ความพร้อมในการอ่านของเด็กวัยเรียนในจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ทิตนา แคมมณีและคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- _____. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- นัยพินิจ คชภักดี. พัฒนาสมองลูกให้ล้ำเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัทแปลนพับลิชชิง จำกัด, 2537.
- นิตยา บรรณประสิทธิ์. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- บุษบง ดันติวงศ์. “นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย,” เอกสารประกอบการสัมมนา : มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2535.
- ประดัด เรืองมาลัย. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- ประภาพันธุ์ นิลอรุณ. ความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา โดยใช้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ปิยะลักษณ์ สีมาแสงยาภรณ์. โลกของคนตัวเล็ก (เด็กใหญ่วัยเยาว์ 3 - 6 ปี). กรุงเทพฯ : บริษัทแปลนพับลิชชิง จำกัด, 2534.

พัชรีย์ เจตน์เจริญรักษ์. ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยจากการใช้เทคนิค

การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก). ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

พัฒนพร สุทธิยานุช. การรู้จักออกเสียงคำภาษาไทยกลางของเด็กก่อนวัยเรียนที่พูด

ภาษาเขมรเป็นภาษาพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

พัฒนา ชัชพงศ์. “โครงสร้างและการพัฒนานักสูตรการศึกษาาก่อนประถมศึกษา,”

การศึกษาปฐมวัย. 1(2) : 11 - 19 ; เมษายน 2540.

_____ “อนุบาลศึกษา : สอนอะไร สอนอย่างไร,” รักลูก. 5(54) : 112 - 115 ;
กรกฎาคม 2530.

_____ “การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา,” ใน
เอกสารชุดอบรมบุคลากรก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ “การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย,” ใน เอกสารประกอบ
การอบรมเชิงปฏิบัติการ : เทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย.
ม.ป.ท., 2529. อัดสำเนา.

พูนสุข บุญยสวัสดิ์. เมื่อหนูน้อยหัดเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

บริษัทแปลนพับลิชชิง จำกัด, 2533.

มานวิกา ผลพิรุฬห์. ความสามารถในการเล่นเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอน

โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์

ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

เยาวพรรณ ทิมทอง. การพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษามิติสัมพันธ์.

ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2535. อัดสำเนา.

รชนี รัตนา. ผลของการใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถใน

การใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ราศี ทองสวัสดิ์. ควรมุ่งให้เด็กเรียนอ่านในชั้นอนุบาลหรือไม่? ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.
ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.

วรารักษ์ รักรัตน์. การศึกษาก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการสอน กร.311. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527.

_____. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, 2535.

วรี เกียสกุล. การเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะ
โดยใช้เกมและแบบฝึก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

✓ วันทนีย์ เหมาะผลกุล. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้
คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2535. อัดสำเนา.

วีระ ไทยพานิช. 57 วิธีสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2519.

✓ สุกัญญา อีราวรรณ และอัญชลี แจ่มเจริญ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์
ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสวนสุนันทา,
2523.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. แนวการศึกษาชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการ
ปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 - 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

✓ _____ ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

_____ ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 5 - 8.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหน่วยที่ 6 - 10. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2532.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนเด็กปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 6 - 10. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2526.

_____. “การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

_____. “การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย,” ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา สื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.

สุชาติ โพธิวิทย์. วิธีสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2522.

สุนทร โคตรบรรเทา. การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูก. กรุงเทพฯ : บริษัทแปลนพับลิชชิง จำกัด, 2533.

เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์. การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

หรรษา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

หรรษา นิลวิเชียร และพรรณรศม์ เก้าธรรมสาร. “ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กเล็ก,” ใน รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534.

อรุณี เหลืองหิรัญ. การศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

อารี สัญหนวี. นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก, 2535. อัดสำเนา.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตรและคนอื่น ๆ. “พัฒนาการด้านการศึกษาไทย ช่วงปีพุทธศักราช 2489 - 2538 : การศึกษาปฐมวัย,” ใน พัฒนาการด้านการศึกษาไทยในสมัย รัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- Box, J.A. The Effect of Shared Reading Experience on Head Start Children's Concept about Print and Story Structure. Ed.D. Dissertation, University of Alabama at Birmingham, 1990.
- Carroll, J.B. Language and Thought. New Jersey : Prentice - Hall, 1964.
- Cowley, J. "Joy of Big Books," in Journal of Instructor. October, 1991.
- Fritz, J.B. Evaluating The Effectiveness of a Big Book Reading/Writing Program for Prekindergarten Students. (Literature - Based Instruction) Dissertation Abstracts, 1990.
- Grant, K.L. The Meaning That Children Ascribe to Print as a Function of Experience with Big Books. (Book size, Print Concepts) Dissertation Abstracts, 1990.
- Hipple, M.L. "Language Arts," Journal Writing in Kindergarten. 62 : 255 - 261 ; March 1985.
- Holdaway, D. The Foundation of Literacy. N.H., : Heinemann, 1979.
- Mautte, L.A. The Effects of Adult - Interactive Behaviors within The Context of Repeated Storybook Reading Upon The Language Development and Selected Prereading Skills of Prekindergarten At - Risk Students. Dissertation Abstracts, 1990.
- Piaget, J. The Language and Thought of The Child. Trans, by Majaric Gabin London : Routledges Kegan Paul Ltd., 1952.
- Ruddell, R. B. and others. Teaching Children to Read and Write : Becoming an Influential Teacher. Boston, 1995.
- Russell, D.H. Children Learn to Read. Boston, Ginn., 1961.
- Scott, W.A. and M. Wertheimer. Introduction to Psychological Research. 4th ed. New York : John Wiley and Son, 1967.
- Spodek, B. and O. N. Saracho. Right from The Start Teaching Children Ages Three to Eight. Boston, 1994.

- Stewig, J. W. and M. J. Simson. Language Arts in The Early Childhood Classroom.
U.S.A. : Wadsworth Publishing Company, 1995.
- Suvannathat C. and others. Handbook of Asian Child Development and Child
Reading Practices. Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot
University Prasarnmit, Bangkok, 1985.
- Taylor, M.G. A Comparism Between Big Books and Traditional - Size Books in
The Kindergarten Reading Program. Dissertation Abstracts, 1988.
- Templin, M.C. Certain Language Skills in Children. Minnesota : University of
Minnesota, 1957.
- Weinberg, C. Humanistic Foundations of Education. Englewood Cliffs, California,
Prentice - Hall, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิค
การสร้างสมุดเล่มใหญ่ และการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ**

หน่วยอากาศ สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าในอากาศมีฝุ่นละออง
2. เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิในการฟัง
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในการทำงาน
4. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
5. ฝึกการใช้กล้ามเนื้อและตาให้สัมพันธ์กัน
6. ฝึกการฟังและการออกเสียงพยัญชนะ น, ม
7. รู้ค่าจำนวน 19, 20

เนื้อหา

1. ในอากาศมีฝุ่นละออง
2. พยัญชนะ น, ม
3. การรู้ค่าจำนวน 19, 20

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

นักเรียนและครูร่วมกันร้องเพลง “นกน้อย”

นกเอยนกน้อย ๆ

บินลอยตามสายลม

ปีกกางกางสวยสม

ลอยตามลม ร่าเริงใจ

ขั้นสอน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้
 - ในเนื้อเพลงพูดถึงอะไร
 - นักเรียนคิดว่านกบินได้อย่างไร
 - นักเรียนคิดว่าถ้าไม่มีอากาศหรือลมจะเป็นอย่างไร สิ่งต่าง ๆ สามารถ

ลอยได้หรือไม่

2. นักเรียนออกเสียงคำที่มีพยัญชนะ น เช่น นก, หงู, น้ำ, นอน,
นิง ฯลฯ

3. นักเรียนออกมาหีบับตรพยัญชนะ น ตีบนกระดาน

4. นักเรียนเขียนพยัญชนะ น ในอากาศ

5. นักเรียนหีบภาพม้า แล้วออกเสียงคำว่า ม้า และคำอื่น ๆ ที่มีเสียง
พยัญชนะ ม เช่น มด แมว มุง ฯลฯ

6. นักเรียนทดลองเอามือบีบจมูกของตนเองสักระยะหนึ่งแล้วปล่อย
โดยครูถามว่า

- นักเรียนรู้สึกอย่างไรขณะที่บีบจมูก ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

7. นักเรียนทดลองหายใจตามปกติ โดยไม่ต้องบีบจมูกและนับการหายใจเข้า -
ออก 19 ครั้งแล้วนับเพิ่มอีก 1 ครั้ง และหีบของจำนวน 20 ขึ้น หลังจากนั้นหีบับตรตัวเลข
20 ตีบนกระดาน

8. นักเรียนเปรียบเทียบความรู้สึกระหว่างการหายใจ โดยบีบจมูกกับการ
หายใจปกติ ครูใช้คำถามดังนี้

- นักเรียนคิดว่าถ้าไม่มีอากาศหายใจจะเป็นอย่างไร

- นักเรียนคิดว่าอากาศที่เราหายใจนั้นมีส่วนอื่นเจือปนอยู่หรือไม่

9. ครูนำไฟฉายมาให้นักเรียนทดลองส่องดูฝุ่นละออง และใช้คำถามดังนี้

- นักเรียนเคยเห็นไฟฉายที่ไหน ใช้ทำอะไรได้บ้าง

- นักเรียนคิดว่าไฟฉายสามารถส่องดูอากาศได้หรือไม่

10. นักเรียนทดลองใช้ไฟฉายดูอากาศที่อยู่รอบ ๆ ตัว โดยสังเกตลำแสงของ
ไฟฉาย ครูใช้คำถามดังนี้

- ทำไมจึงมองเห็นฝุ่นละอองจากลำแสงไฟฉาย

- นักเรียนคิดว่าถ้าเราหายใจเอาฝุ่นละอองเข้าไปจะเป็นอย่างไรและนักเรียน
จะป้องกันอย่างไร

ขั้นสรุป

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับในอากาศนั้นมีฝุ่นละอองเจือปนอยู่ แล้วร่วมกันร้องเพลงนกน้อยอีกครั้ง	1. นักเรียนสนทนากับครู โดยครูถามว่า ฝุ่นมาจากไหน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ถ้าในอากาศมีฝุ่นจะทำอย่างไร 2. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม พร้อมทั้งครูช่วยเขียนข้อความตามคำพูดของนักเรียนลงสมุดเล่มใหญ่ และเว้นที่ให้นักเรียนวาดภาพประกอบข้อความ 3. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมจนครบทุกคน หลังจากนั้นนักเรียนและครูก็จะช่วยกันอ่านซ้ำพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

สื่อการเรียนรู้

1. เพลง “นกน้อย”
2. บัตรพยัญชนะ น
3. บัตรภาพม้า
4. สิ่งของจำนวน 20 ชิ้น
5. บัตรตัวเลข 20
6. ไฟฉาย
7. สมุดเล่มใหญ่ (กระดาษรูปขนาด 22” x 30”)
9. สีเทียน
10. ปากกาเคมี

การประเมินผล

1. สังเกตการพูดและการตอบคำถาม
2. สังเกตการทำกิจกรรม
3. สังเกตการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน

หน่วยอากาศ สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 2

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งมีชีวิตต้องการอากาศในการหายใจ
2. เพื่อฝึกสมาธิในการฟัง การตอบคำถาม
3. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต เปรียบเทียบ
4. เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
5. เพื่อให้ นักเรียนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน
6. เพื่อฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน
7. เพื่อฝึกการฟังและการออกเสียงพยัญชนะ น, จ

เนื้อหา

1. สิ่งมีชีวิตต้องการอากาศในการหายใจ
2. พยัญชนะ น, จ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. นักเรียนและครูสนทนาเรื่องอาหารที่รับประทานก่อนมาโรงเรียน
2. อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ถ้าไม่รับประทานอาหารจะเป็นอย่างไร
3. นอกจากอาหารแล้ว มีอะไรอีกที่จำเป็นสำหรับชีวิตเรา (อากาศ)

ขั้นสอน

1. นักเรียนทดลองเอามือบีบจมูกและหุบปากให้แน่น (ครูนับ 1 - 5) แล้ว

ปล่อยมือ

2. เมื่อนักเรียนปล่อยมือ สนทนาถึงการทดลอง โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - เมื่อนักเรียนหุบปากและบีบจมูกรู้สึกอย่างไร
 - ถ้าเราบีบจมูกและหุบปากเป็นเวลานาน ๆ จะเป็นอย่างไร
3. นักเรียนออกเสียง น และพูดคำที่มีพยัญชนะ น เช่น น้ำ, น้า, นัว, นับ,

นก ฯลฯ

4. นักเรียนหยิบบัตรพยัญชนะ น ติตบนกระดาน และเปรียบเทียบพยัญชนะ น และ ฉ จากบัตรพยัญชนะ น และ ฉ

5. นักเรียนทดลองอ้าปาก มือบีบจมูก และหายใจแรง ๆ แล้วครูถามว่ามีอะไรเข้าไปในตัวเราบ้าง เข้าทางใด และรู้สึกอย่างไร

6. นักเรียนและครูสนทนาเปรียบเทียบระหว่างการหายใจทางปากกับทางจมูก พร้อมกับแนะนำว่าจมูกมีขนช่วยกรองสิ่งสกปรกไม่ให้เข้าไปในจมูกได้ ถ้าหายใจทางปากจะไม่มีสิ่งใดช่วยกรองสิ่งสกปรก ดังนั้นถ้าเราหายใจทางปากสิ่งสกปรกก็จะเข้าไปได้ นักเรียนจึงควรหายใจทางจมูกและไม่ควรเอาสิ่งของเข้าจมูก เพราะจะทำให้จมูกตัน หายใจไม่ออก

ขั้นสรุป

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต้องการอากาศ ถ้าไม่มีอากาศสิ่งมีชีวิตเช่นเราทุกคนก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้	1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนา โดยครูถามว่า “นักเรียนคิดว่าอะไรบ้างต้องการอากาศและไม่ต้องการอากาศ” ทั้งนี้ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามพร้อมกับครูแจกรูปลอก (สติ๊กเกอร์) ซึ่งเป็นภาพสิ่งมีชีวิต (ต้องการอากาศ) และสิ่งไม่มีชีวิต (ไม่ต้องการอากาศ) ให้นักเรียนทุกคนคนละภาพ 2. ครูเขียนตารางในสมุดเล่มใหญ่ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 (ด้านซ้าย) เขียนว่า ต้องการอากาศ ส่วนที่ 2 (ด้านขวา) เขียนว่า ไม่ต้องการอากาศ แล้วให้นักเรียนนำภาพที่ได้รับมาติดลงสมุดเล่มใหญ่ ให้ตรงตามตารางที่ครูเขียนไว้ 3. ครูและนักเรียนจะช่วยกันอ่านพร้อม ๆ กันอีกครั้ง

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรพยัญชนะ น จ
2. รูปลอก (สติ๊กเกอร์) ได้แก่ ภาพสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต
3. สมุดเล่มใหญ่ (กระดาษรูปขนาด 22" x 30")
4. ปากกาเคมี

การประเมินผล

1. สังเกตการพูดและการตอบคำถาม
2. สังเกตการทำกิจกรรม
3. สังเกตการใช้กล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างคู่มือและแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา

คู่มือทดสอบวัดทักษะทางภาษา

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาฉบับนี้เป็นแบบทดสอบสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 3 - 4 ปี) มีลักษณะเป็นรูปภาพ ซึ่งผู้ดำเนินการทดสอบจะทดสอบด้วยตนเอง โดยอธิบายวิธีการทำแบบทดสอบและดำเนินการทดสอบทีละข้อ นอกจากนี้จะมีผู้ช่วยดำเนินการทดสอบช่วยดูแลและอำนวยความสะดวกให้นักเรียนหรือผู้รับการทดสอบได้ทำแบบทดสอบถูกต้องตามคำสั่งและขั้นตอน

ลักษณะของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรูปภาพ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบมีทั้งสิ้น 4 ตอน ดังนี้

แบบทดสอบตอนที่ 1	ความสามารถในการจำแนกเสียง	จำนวน 8 ข้อ
แบบทดสอบตอนที่ 2	ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	จำนวน 8 ข้อ
แบบทดสอบตอนที่ 3	ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์	จำนวน 8 ข้อ
แบบทดสอบตอนที่ 4	ความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน	จำนวน 9 ข้อ

ในแบบทดสอบทุกตอนจะมีภาพเป็นสัญลักษณ์แทนข้อและหน้าของแบบทดสอบ

เกณฑ์การให้คะแนน

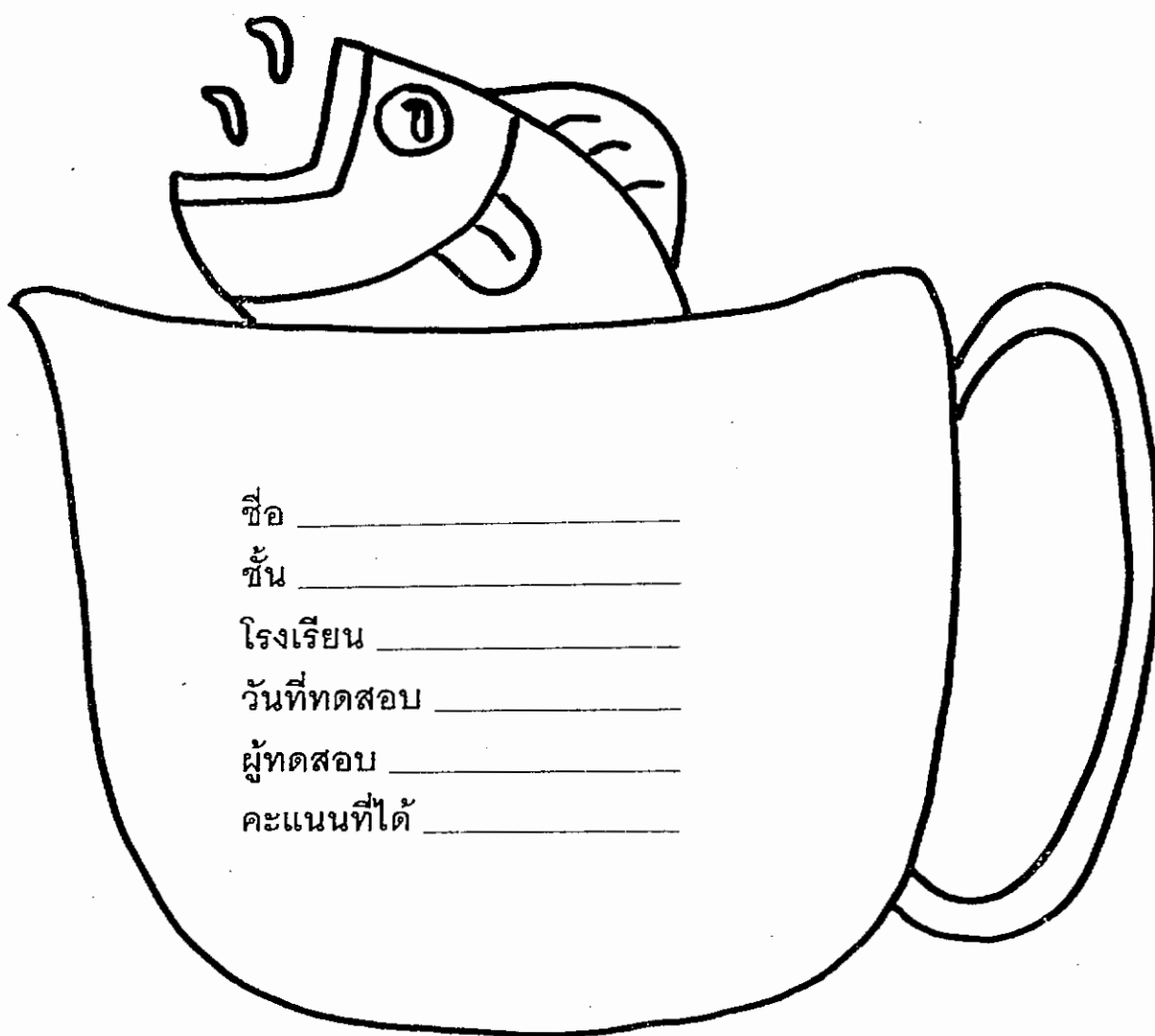
1. ตอบถูกให้ 1 คะแนน
2. ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การเตรียมการ ผู้ทดสอบเตรียมการก่อนกำหนดเวลาทดสอบ ดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบแบบทดสอบแต่ละตอนให้ครบถ้วนทุกชุด ทุกข้อและกรอกข้อความหน้าปกแบบทดสอบของผู้รับการทดสอบเตรียมไว้ให้พร้อมทุกชุด
 - 1.2 ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือทดสอบทำความเข้าใจขั้นตอนการทดสอบทั้งหมด ตลอดจนสามารถใช้คำอธิบายและคำสั่งประกอบตัวอย่างด้วยคำพูดที่นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน

- 1.3 ผู้ทดสอบต้องเตรียมเครื่องมือในการทดสอบ ดังนี้
 - 1.3.1 แบบทดสอบและคู่มือทดสอบอย่างละ 1 ฉบับ
 - 1.3.2 นาฬิกาเที่ยงตรง 1 เรือน
 - 1.3.3 ดินสอสีที่มีคุณภาพ สีเข้มเห็นชัดเจน
 - 1.4 จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะเก้าอี้ เว้นระยะห่างกัน
 - 1.5 ก่อนทำการทดสอบ ควรให้เด็กดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย
 2. การดำเนินการทดสอบ ผู้ทดสอบดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 แสดงความเป็นกันเอง เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความกังวล มีความมั่นใจและร่วมมือทำแบบทดสอบเป็นอย่างดีและเต็มความสามารถ
 - 2.2 ก่อนลงมือทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบต้องอธิบายขั้นตอน และทำตัวอย่างให้นักเรียนดูไปพร้อม ๆ กัน
 - 2.3 อ่านคำสั่งให้นักเรียนฟังซ้ำ ๆ และชัดเจนข้อละ 2 ครั้ง
 - 2.4 ให้นักเรียนใช้เวลาทำแบบทดสอบข้อละ 1 นาที
-

ตัวอย่าง
แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา
ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง
จำนวน 8 ข้อ

ชื่อ _____
ชั้น _____
โรงเรียน _____
วันที่ทดสอบ _____
ผู้ทดสอบ _____
คะแนนที่ได้ _____

ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง จำนวน 8 ข้อ

กำหนดเวลาทำการทดสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบทดสอบ กากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับเสียงที่ครูพูด

คำสั่ง ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพที่ตรงกับเสียงที่ครูพูด

หน้ามะม่วง ข้อชมพู ให้นักเรียนทดลองกากบาท (X)

ข้อผีเสื้อ (ข้อตัวอย่าง) ครูให้นักเรียนดูภาพเปิด ปู ปลา

ครูพูดว่า “ปู” นักเรียน (X) ทับภาพปู

ครูทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับภาพปูแล้วนักเรียน

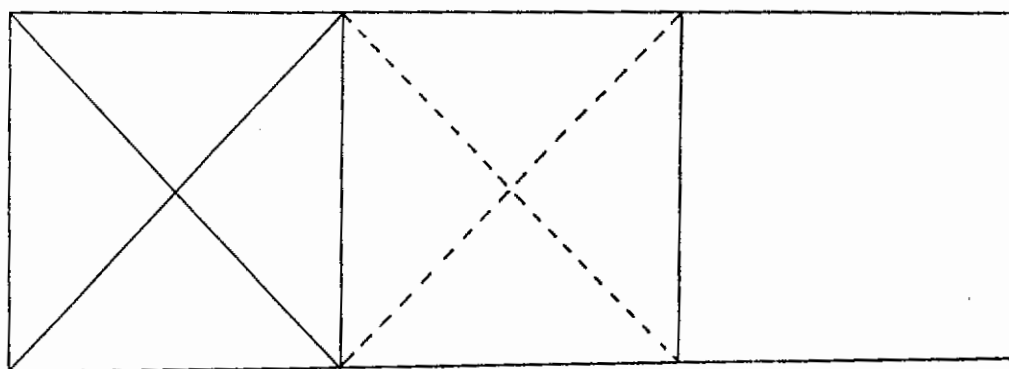
ทำตาม

หน้ามังคุด ข้อสับปะรด (ข้อ 1) ครูให้นักเรียนดูภาพ ไหล่ ไช้ ไก่

ครูพูดว่า “ไช้” นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพไช้

ข้อหมู (ข้อ 2) ครูให้นักเรียนดูภาพ ขอ ไช้ ชุง

ครูพูดว่า “ขอ” นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพขอ

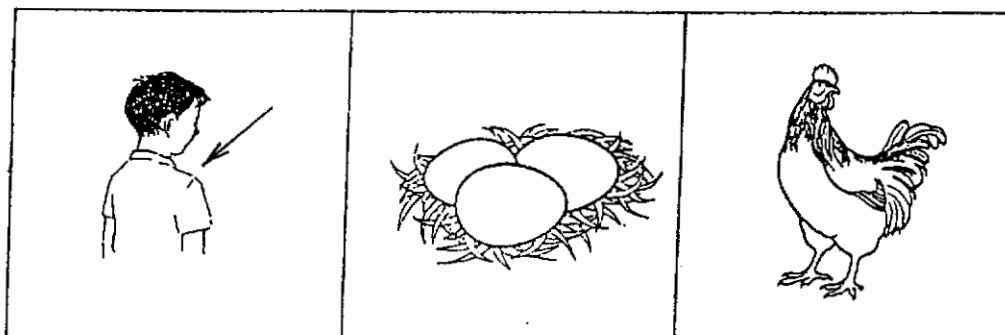

ข้อตัวอย่าง

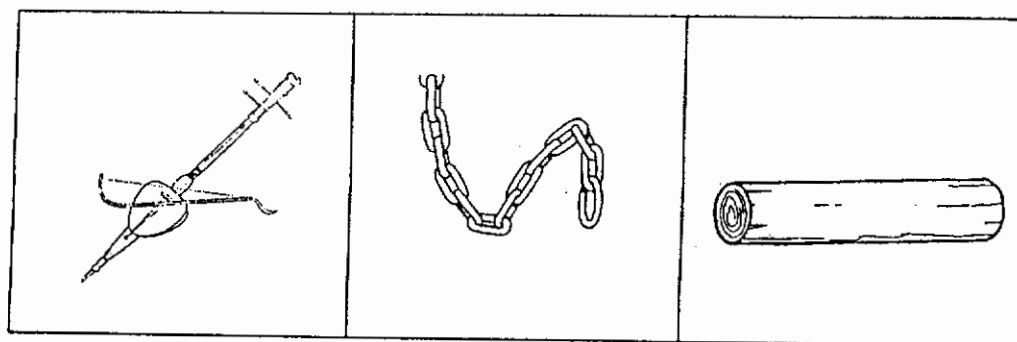

ข้อ 1

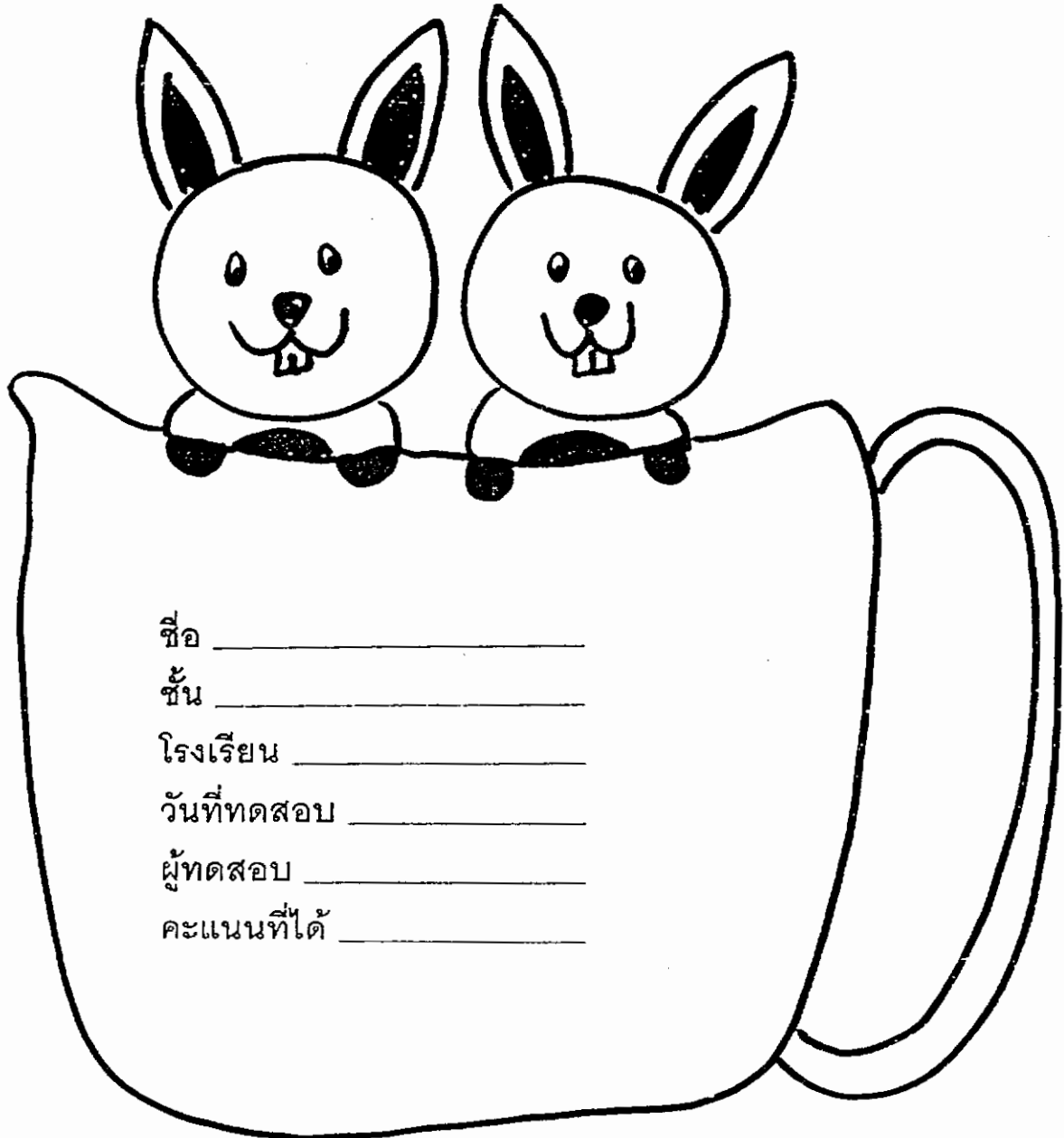

ข้อ 2

ตอนที่ 2. ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์

จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จำนวน 8 ข้อ

กำหนดเวลาทำการทดสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบทดสอบ กากบาท (**X**) ทับภาพตามคำสั่ง

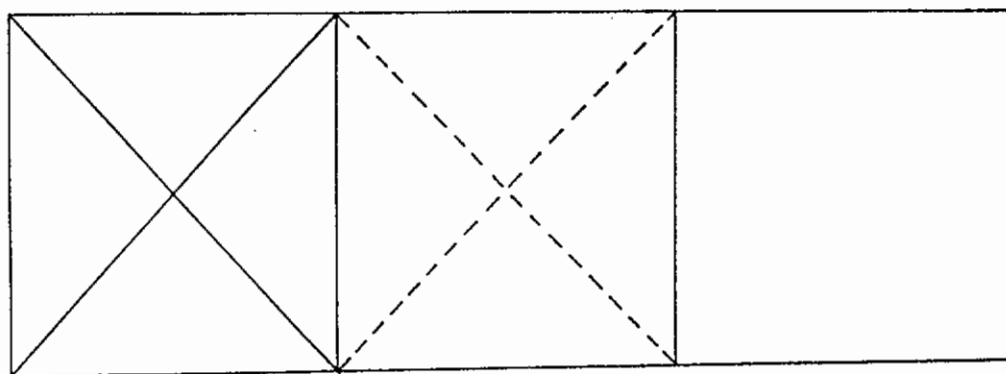
คำสั่ง ให้นักเรียนกากบาท (**X**) ทับภาพตามคำสั่ง

หน้าสับปะรด ข้อมั่งคุด ให้นักเรียนทดลองกากบาท (**X**)

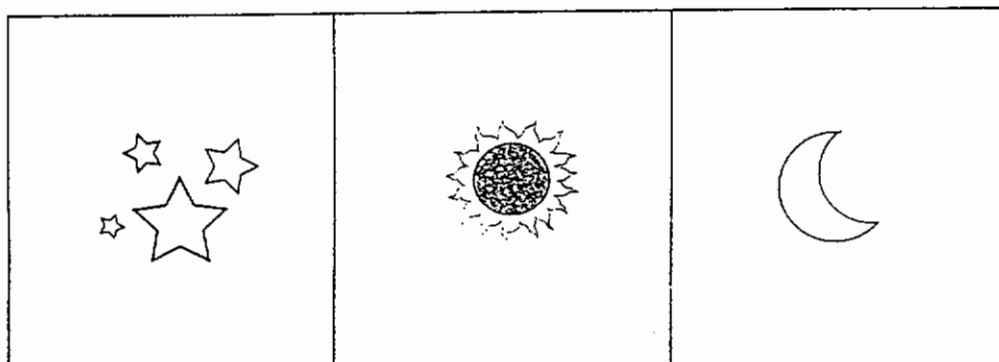
ข้อกบ (ข้อตัวอย่าง) ครูให้นักเรียนกากบาท (**X**) ภาพดวงจันทร์

หน้าชมพู ข้อกึ่ง (ข้อ 1) ให้นักเรียนกากบาท (**X**) ภาพกะละมัง

ข้อมะม่วง (ข้อ 2) ให้นักเรียนกากบาท (**X**) ภาพพัด

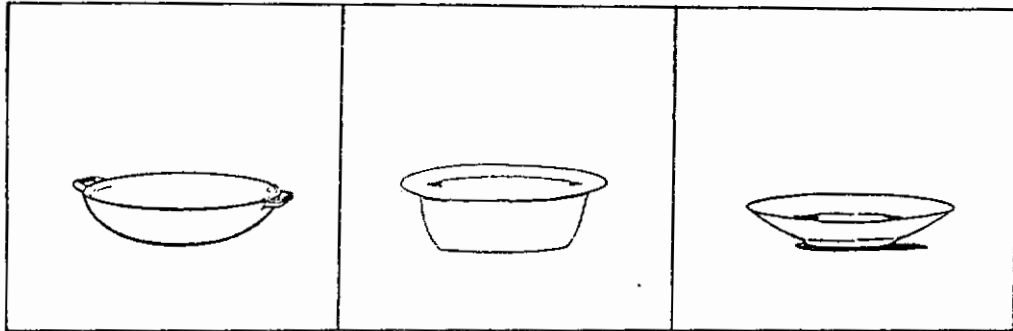

ข้อตัวอย่าง

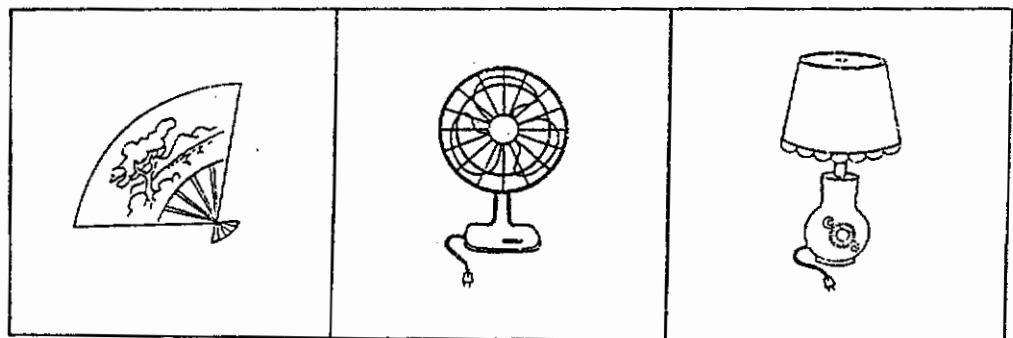

ข้อ 1

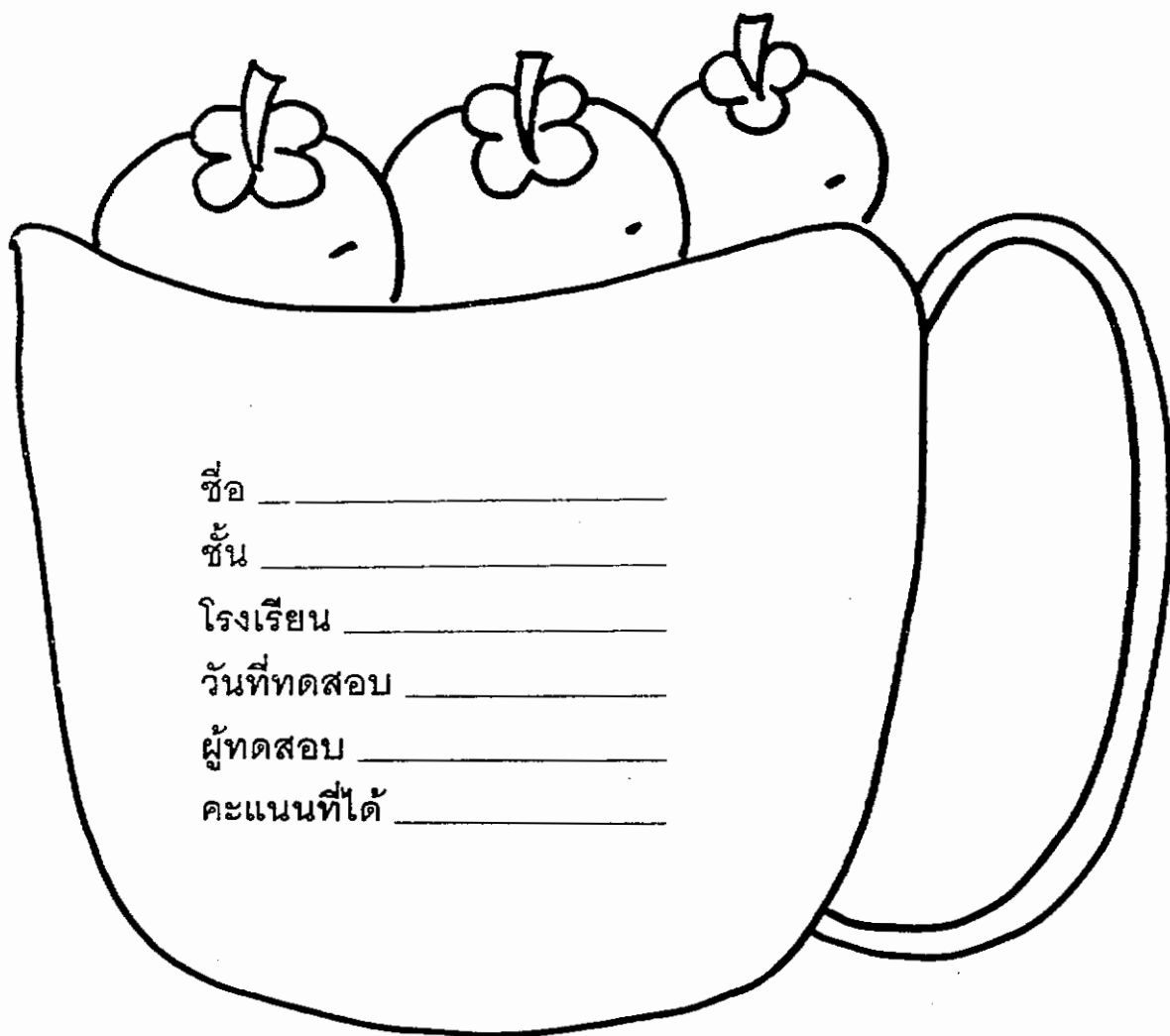

ข้อ 2

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์

จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จำนวน 8 ข้อ

กำหนดเวลาทำการทดสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบทดสอบ ภาพบาท (X) ทับภาพสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับภาพที่กำหนดให้

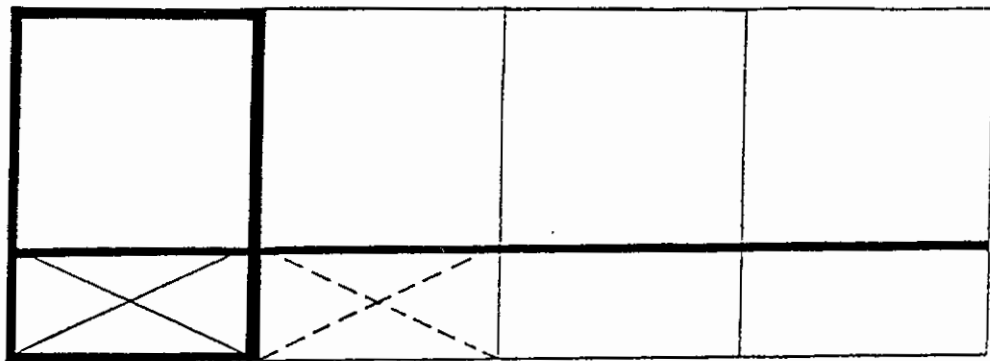
คำสั่ง ให้นักเรียนภาพบาท (X) ทับภาพสัญลักษณ์ทางขวามือที่สัมพันธ์กับภาพและสัญลักษณ์ในช่องสี่เหลี่ยมทางซ้ายมือที่ครูกำหนดให้

หน้าเงาะ ข้าวม้งคุด ให้นักเรียนทดลองภาพบาท (X)

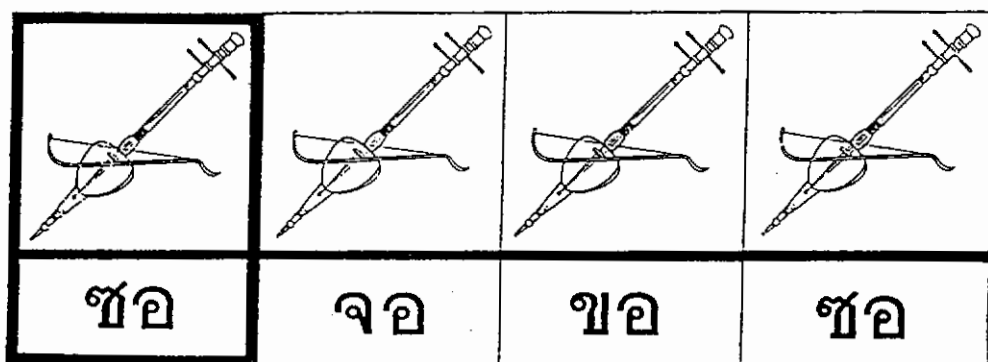
ข้อแมว (ข้อตัวอย่าง) ให้นักเรียนภาพบาท (X) ทับคำว่า “ขอ”

หน้ากล้วย ข้อเห็ด (ข้อ 1) ให้นักเรียนภาพบาท (X) ทับคำว่า “ถึง”

ข้อเปิด (ข้อ 2) ให้นักเรียนภาพบาท (X) ทับคำว่า “พิด”

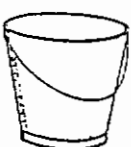
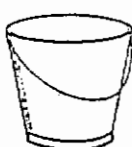
ข้อตัวอย่าง

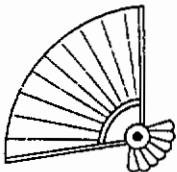
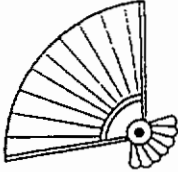
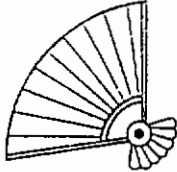
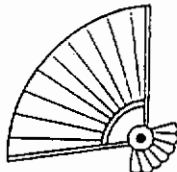
ข้อ 1

			
ถึง	ตั้ง	ถึง	วัง

ข้อ 2

			
พัด	พัด	พัด	ปิด

ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือและตา
ให้สัมพันธ์กัน

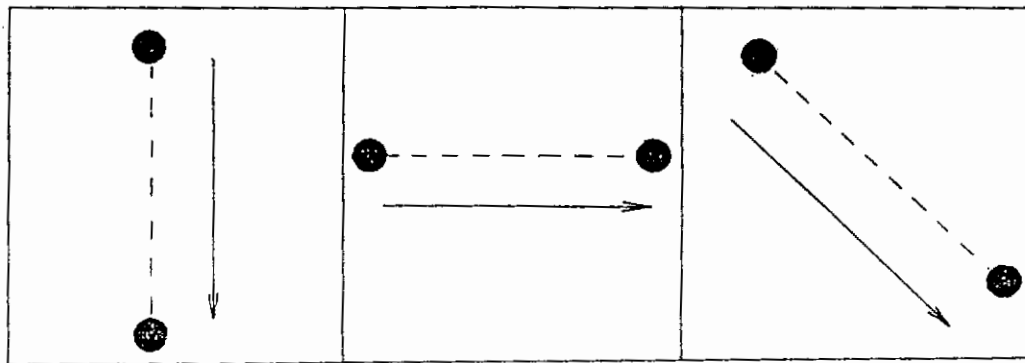
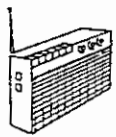
จำนวน 9 ข้อ

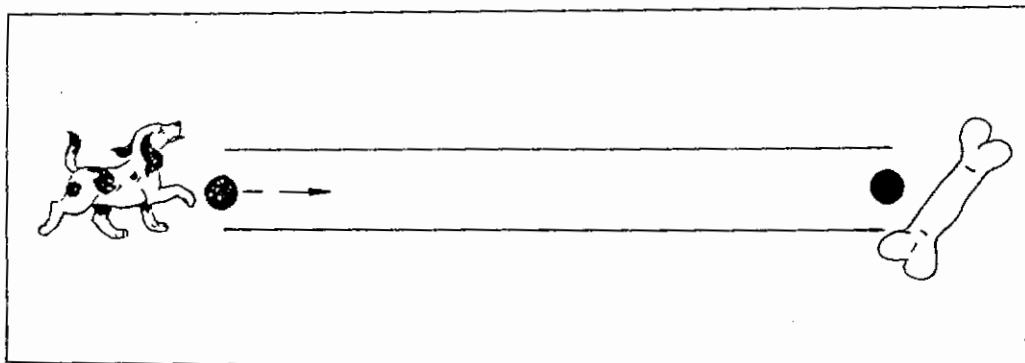
ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและตาให้สัมพันธ์กัน จำนวน 9 ข้อ
กำหนดเวลาทำการทดสอบ ข้อละ 1 นาที
ลักษณะแบบทดสอบ ลากเส้นจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยเส้นไม่ออกนอกกรอบที่กำหนด

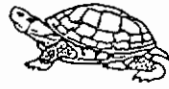
คำสั่ง ให้นักเรียนลากเส้นจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยเส้นไม่ออกนอกกรอบที่ครูกำหนด และขณะลากเส้นต้องไม่ยกมือ

หน้าหนู	ข้อวิทยุ	ให้นักเรียนทดลองลากเส้นตามรอยประ
	ข้อแก้วน้ำ(ข้อตัวอย่าง)	ให้นักเรียนลากเส้นจากสุนัขไปหากระดูก
หน้าเต่า	ข้อดินสอ (ข้อ 1)	ให้นักเรียนลากเส้นจากผีเสื้อไปหาดอกไม้
	ข้อเสื้อ (ข้อ 2)	ให้นักเรียนลากเส้นจากกระรอกไปหาชมพู

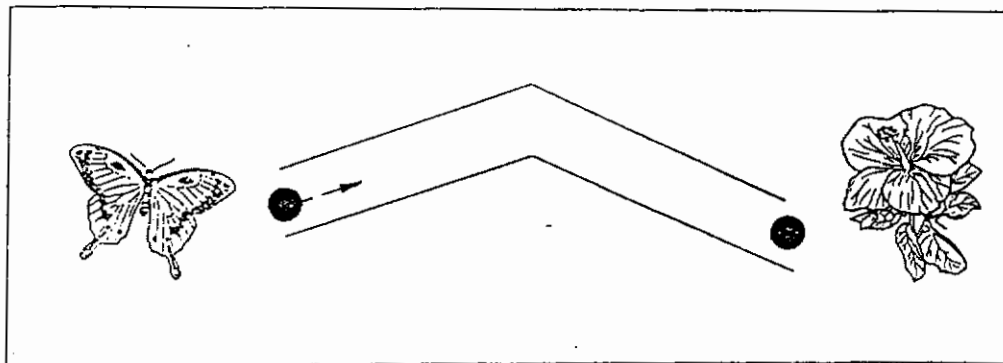
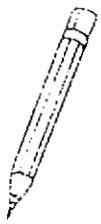

ข้อตัวอย่าง

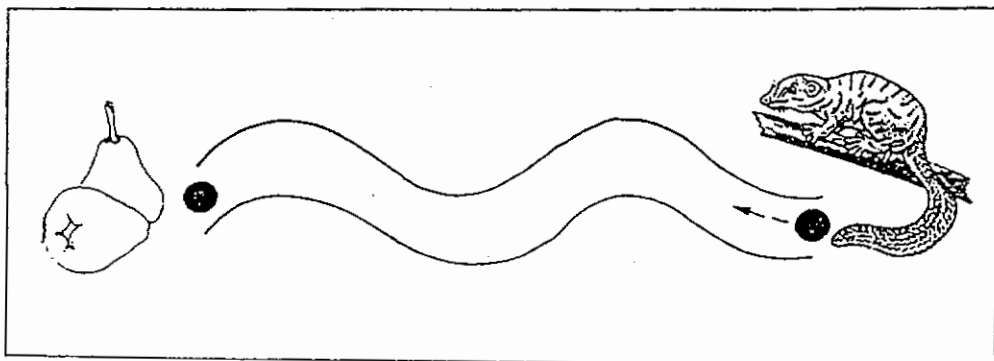

ข้อ 1

ข้อ 2

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย

- ตาราง 6 แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ
จำแนกรายตอน รวมทั้งสิ้น 4 ตอน
- ตาราง 7 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา
(จำนวน 4 ตอน)
- ตาราง 8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษาก่อน
การทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง
- ตาราง 9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษาก่อน
การทดลอง และหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม
- ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดทักษะ
ทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม

ตาราง 6 แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบวัดทักษะ
ทางภาษา จำแนกรายตอน รวมทั้งสิ้น 4 ตอน

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาจำแนกรายตอน	ข้อที่	ค่า	
		P	D
ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง จำนวน 8 ข้อ	1	.78	.62
	2	.33	.77
	3	.78	.77
	4	.75	.46
	5	.78	.62
	6	.75	.77
	7	.78	.77
	8	.63	.77
ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จำนวน 8 ข้อ	1	.75	.31
	2	.65	.77
	3	.78	.31
	4	.45	.31
	5	.75	.62
	6	.30	.31
	7	.30	.62
	8	.65	.77

ตาราง 6 (ต่อ)

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาจำแนกรายตอน	ข้อที่	ค่า	
		P	D
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จำนวน 8 ข้อ	1	.43	.77
	2	.45	.77
	3	.53	.77
	4	.70	.77
	5	.53	.46
	6	.55	.77
	7	.55	.62
	8	.55	.77
ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและ ตาให้สัมพันธ์กัน จำนวน 9 ข้อ	1	.60	.62
	2	.55	.77
	3	.65	.62
	4	.65	.62
	5	.70	.62
	6	.53	.31
	7	.78	.46
	8	.75	.77
	9	.78	.46

ตาราง 7 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา (จำนวน 4 ตอน)

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา จำนวน 33 ข้อ	ข้อที่	ค่า		
		p	q	pq
ตอนที่ 1 ความสามารถในการจำแนกเสียง จำนวน 8 ข้อ	1	.78	.22	.17
	2	.33	.67	.22
	3	.78	.22	.17
	4	.75	.25	.19
	5	.78	.22	.17
	6	.75	.25	.19
	7	.78	.22	.17
	8	.63	.37	.23
ตอนที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จำนวน 8 ข้อ	1	.75	.25	.19
	2	.65	.35	.23
	3	.78	.22	.17
	4	.45	.55	.25
	5	.75	.25	.19
	6	.30	.70	.21
	7	.30	.70	.21
	8	.65	.35	.23

ตาราง 7 (ต่อ)

แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา จำนวน 33 ข้อ	ข้อที่	ค่า		
		p	q	pq
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ จำนวน 8 ข้อ	1	.43	.57	.25
	2	.45	.55	.25
	3	.53	.47	.25
	4	.70	.30	.21
	5	.53	.47	.25
	6	.55	.45	.25
	7	.55	.45	.25
	8	.55	.45	.25
ตอนที่ 4 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและ ตาให้สัมพันธ์กัน จำนวน 9 ข้อ	1	.60	.40	.24
	2	.55	.45	.25
	3	.65	.35	.23
	4	.65	.35	.23
	5	.70	.30	.21
	6	.53	.47	.25
	7	.78	.22	.17
	8	.75	.25	.19
	9	.78	.22	.17

$$\Sigma pq = 7.09$$

$$S_t^2 = 24.15$$

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางภาษารวมทั้งชุด(จำนวน 4 ตอน)

$$\text{จากสูตร} \quad r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$r_{tt} = \frac{33}{33 - 1} \left[1 - \frac{7.07}{24.15} \right]$$

$$= 1.03 \times 0.71$$

$$r_{tt} = .73$$

ตาราง 8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษาก่อนการทดลอง
และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

คนที่ (N)	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนการทดลอง X	หลังการทดลอง Y	ผลต่าง (Y-X) = D	ผลต่างยกกำลังสอง D^2
1	24	33	9	81
2	23	24	1	1
3	23	27	4	16
4	21	31	10	100
5	21	26	5	25
6	20	27	7	49
7	20	28	8	64
8	19	27	8	64
9	18	28	10	100
10	17	28	11	121
Σ	206	279	73	621
	Σx	ΣY	ΣD	ΣD^2

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษาก่อนการทดลองและหลัง
การทดลอง ของกลุ่มทดลอง

$$\text{จากสูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$$\text{แทนค่า } t = \frac{73}{\sqrt{\frac{(10 \times 621) - (73)^2}{10 - 1}}}$$

$$= \frac{73}{\sqrt{\frac{6210 - 5329}{9}}}$$

$$= \frac{73}{9.89}$$

$$t = 7.381^{**}$$

ตาราง 9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนวัดทักษะทางภาษาก่อนการทดลอง
และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

คนที่ (N)	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง X	หลังการทดลอง Y	ผลต่าง (Y-X) = D	ผลต่างยกกำลังสอง D^2
1	24	30	6	36
2	24	28	4	16
3	22	25	3	9
4	22	25	3	9
5	21	29	8	64
6	21	30	9	81
7	20	30	10	100
8	19	26	7	49
9	18	26	8	64
10	17	27	10	100
Σ	208	276	68	528
	Σx	ΣY	ΣD	ΣD^2

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะทางภาษาก่อนการทดลองและหลัง
การทดลอง ของกลุ่มควบคุม

$$\text{จากสูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$$\text{แทนค่า } t = \frac{68}{\sqrt{\frac{(10 \times 528) - (68)^2}{10 - 1}}}$$

$$= \frac{68}{\sqrt{\frac{5280 - 4624}{9}}}$$

$$= \frac{68}{8.54}$$

$$t = 7.962^{**}$$

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง										กลุ่มควบคุม							
	ก่อน			หลัง			(D_1-MD_1)	D_1^2	$(D_1-MD_1)^2$	ก่อน		หลัง		D_2	D_2^2	(D_2-MD_2)	$(D_2-MD_2)^2$	
	X_1	X_1^2	X_2	X_2^2	X_1	X_1^2				X_2	X_2^2							
1	24	576	33	1089	9	81	1.7	2.89	24	576	30	900	6	36	-0.8	0.64		
2	23	529	24	576	1	1	-6.3	39.69	24	576	28	784	4	16	-2.8	7.84		
3	23	529	27	729	4	16	-3.3	10.89	22	484	25	625	3	9	-3.8	14.44		
4	21	441	31	961	10	100	2.7	7.29	22	484	25	625	3	9	-3.8	14.44		
5	21	441	26	676	5	25	-2.3	5.29	21	441	29	841	8	64	1.2	1.44		
6	20	400	27	729	7	49	-0.3	0.09	21	441	30	900	9	81	2.2	4.84		
7	20	400	28	784	8	64	0.7	0.49	20	400	30	900	10	100	3.2	10.24		
8	19	361	27	729	8	64	0.7	0.49	19	361	26	676	7	49	0.2	0.04		
9	18	324	28	784	10	100	2.7	7.29	18	324	26	676	8	64	1.2	1.44		
10	17	289	28	784	11	121	3.7	13.69	17	289	27	729	10	100	3.2	10.24		
	206	4290	279	7841	73	621		88.10	208	4376	276	7656	68	528		65.6		

ค่าความแปรปรวนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

จากสูตร

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

$$S_1^2 = \frac{(10 \times 4290) - (206)^2}{10(10-1)}$$

$$= \frac{42900 - 42436}{90}$$

$$= \frac{464}{90}$$

$$= 5.16$$

$$S_2^2 = \frac{(10 \times 7841) - (279)^2}{10(10-1)}$$

$$= \frac{78410 - 77841}{90}$$

$$= \frac{569}{90}$$

$$= 6.32$$

ค่าความแปรปรวนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

จากสูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n (n - 1)}$$

$$S_1^2 = \frac{(10 \times 4376) - (208)^2}{10 (10 - 1)}$$

$$= \frac{43760 - 43264}{90}$$

$$= \frac{496}{90}$$

$$= 5.51$$

$$S_2^2 = \frac{(10 \times 7656) - (276)^2}{10 (10 - 1)}$$

$$= \frac{76560 - 76176}{90}$$

$$= \frac{384}{90}$$

$$= 4.27$$

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent Samples ในรูปแบบของ Difference Scores

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$= \frac{88.1 + 65.6}{10 + 10 - 2}$$

$$= \frac{153.7}{18}$$

$$= \frac{8.54}{18}$$

$$= 8.54$$

$$S_{MD1 - MD2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{N_1} + \frac{S_D^2}{N_2}}$$

$$= \sqrt{\frac{8.54}{10} + \frac{8.54}{10}}$$

$$= \sqrt{\frac{17.08}{10}}$$

$$= \sqrt{1.708}$$

$$= 1.31$$

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}} \\
 &= \frac{7.3 - 6.8}{1.31} \\
 &= \frac{0.5}{1.31} \\
 &= 0.382
 \end{aligned}$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสิทธินันท์ ชื่อสกุล อยู่คงแก้ว
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 656 หมู่ที่ 1 ถนนค่านวนศิลป์ ตำบลชะอวด
 อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช 80180
 โทรศัพท์ (075) 381173

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทย์ - คณิต)
 จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2536 ค.บ. (เกียรตินิยม) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
 จากวิทยาลัยครูสงขลา
 พ.ศ. 2541 กศ.ม. วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม
โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่

บทคัดย่อ
ของ
สทิตนันท์ อยู่คงแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชายและหญิง อายุ 3 - 4 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไมโทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 10 คน ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 คน ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที การทดลองใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73 และแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่มีการสรุปกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-dependent และ t-test แบบ Independent Samples ในรูปแบบ Difference Score

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไมโทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) มีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

LANGUAGE SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN PARTICIPATED IN GROUP ACTIVITIES
USING BIG BOOK CREATED TECHNIQUE FOR CONCLUSION

AN ABSTRACT
BY
SATHIRANUN YOO-KONGKAEW

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
May 1998

The purpose of this study was to compare the language skills of preschool children participated in group activities using big book created technique for conclusion and children who participated in regular group activities conclusion

The 20 subjects were 3 - 4 year old in Kindergarten I, second semester, academic year 1997 at PataiUdomsuksa School, Bangkok. The simple random sampling was used to select the subjects, each group has 10 children. The experimental group participated in group activities using big book created technique for conclusion while the control group participated in regular group activities conclusion. The group activities using big book created technique for conclusion followed the 40 Lesson Plans developed by the researcher. The experiment was last for 20 minutes per day, 5 days per week for 8 consecutive weeks. The study was Randomized Control Group Pretest-Posttest Design. Each subject was administered The Language Skills Tests developed by the researcher, which had the reliability .73 . The data was analyzed by t - dependent and t-test for independent samples in difference scores.

The findings was as follows :

1. There was significantly difference at .01 for pre and posttest of preschool children participated in group activities using big book created technique for conclusion.
2. There was significantly difference at .01 for per and posttest of preschool children participated in regular group activities conclusion for conclusion
3. There were no significant difference in language skills of preschool children participated in group activities using big book created technique for conclusion and preschool children participated in regular group activities conclusion.